Департамент культури і туризму
Харківської обласної державної адміністрації
Харківська обласна універсальна наукова бібліотека

КАЛЕНДАР

ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ ХАРКІВЩИНИ НА 2022 РІК

Рекомендаційний бібліографічний покажчик

ХАРКІВ 2021

Календар знаменних і пам’ятних дат Харківщини на 2022 рік : рек. бібліогр. покажч. / Департамент культури і туризму Харків. обл. держ. адмін. ; Харків. обл. універс. наук. б-ка. – Харків : ХОУНБ, 2021. – 79 с.

Універсальне довідково-бібліографічне видання «Календар знаменних і пам’ятних дат Харківщини» видається ХОУНБ з 1977 р. Посібник містить фактографічні і бібліографічні відомості про визначні події історії, суспільно-політичного, громадського та культурного життя області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, життя і діяльність яких пов’язана з Харківщиною.

Покажчик складається з двох розділів і відкривається хронікою подій з історії Харківщини. Далі читачам пропонується перелік визначних дат стосовно особистостей 2022 р. Зірочкою (*) позначені ті дати, до яких подаються інформаційні довідки та бібліографічні списки. У списках рекомендовану літературу розміщено в логічній послідовності.

Видання розраховано на бібліотекарів, лекторів, вчителів та усіх читачів, що цікавляться краєзнавством.

Радимо використовувати покажчик для відзначення ювілейних і пам’ятних дат краю. Він допоможе в організації книжкових виставок, переглядів, проведенні масових заходів.

Відбір літератури закінчено в серпні 2021 р.

Укладачі Л.М.Конопля

Редактор Л.І.Єпішева

Комп’ютерний набір Л.М.Конопля

Відповідальна за випуск Н.І.Шостко

© Харківська обласна універсальна наукова бібліотека, 2021

Розділ I

ХРОНІКА ПОДІЙ З ІСТОРІЇ ХАРКІВЩИНИ

НА 2022 РІК

1647 **375 років тому**

– Засновано смт Васищеве (нині Бездюдівської селищної ради Харківського району)

1652 **370 років тому**

– Засновано смт Малинівка (нині Малинівської селищної ради Чугуївського району)

1662 **360 років тому**

– Засновано м. Богодухів Богодухівського району

1677 **345 років тому**

– Засновано смт Золочів Богодухівського району

1687 **335 років тому**

25 липня – м. Коломак. Відбулася козацька рада, на якій гетьманом України був обраний І.Мазепа

1787 **235 років тому**

– Під керівництвом губернського архітектора П.Ярославського складено план забудови Харкова

1807 **215 років тому**

2 квітня – Започатковано Музей природознавства Харківського університету (нині Державний музей природи Харківського національного університету ім. В.Каразіна)

1812 **210 років тому**

– Вийшов перший номер міської газети «Харьковский еженедельник», заснований групою викладачів університету

– У Харкові діяв постійний міський драматичний театр, активну участь у житті якого брав видатний український драматург і письменник Г.Квітка-Основ’яненко. У 1812–1816 рр. він був директором театру

– Г.Квітка-Основ’яненко заснував у Харкові Інститут шляхетних дівчат (існував до 1932 р.)

1817–1823 – Харківський університет видавав газету «Харьковские известия»

1837 **185 років тому**

– Вийшло «Положение об устройстве губернского города Харькова» і було введено посаду міського архітектора. Першим виконував ці обов'язки професор університету А.Тон

– м. Люботин. Збудовано Караванський спиртовий завод

1842 **180 років тому**

28 вересня – У Харкові вийшло в світ перше повне видання поеми І.П.Котляревського «Енеїда»

1857 **165 років тому**

– У Харкові освячено храм Усікновення глави Іоанна Предтечі (нині пам'ятка архітектури XIX ст.)

1862 **160 років тому**

– с. Березівське Пісочинської селищної громади Харківського району. Засновано курорт «Березівські мінеральні води»

– Х.Д.Алчевська відкрила першу в Російській імперії Приватну недільну школу для жінок

липень – На дзвіниці харківського Успенського собору встановлено головні куранти. У 1978 р. на дзвіниці встановлено електричний годинник

1867 **155 років тому**

– Засновано газету «Харьковские Епархиальные Ведомости» (після 1917 р. видання припинено, у 1994 р. – відновлено)

1877 **145 років тому**

12 березня – З ініціативи провідних професорів історико-філологічного факультету О.Кирпичникова, О.Лебедєва, М.Дрінова при Харківському університеті засновано історико-філологічне наукове товариство

1882 **140 років тому**

12 вересня – У Харкові прокладена перша лінія конки від Привокзальної площі до Будинку біржі

1887 **135 років тому**

– Почав функціонувати науково-практичний медичний заклад Харківського медичного товариства (нині Інститут мікробіології та імунології ім. І.І.Мечникова НАМН України)

– Відкрито Харківську клініку урології (нині Харківський обласний клінічний центр урології та нефрології ім. В.І.Шаповала)

– м. Дергачі. Підприємець М.Ломакін заснував майстерню з виготовлення пасічницького приладдя (нині Дергачівський завод турбокомпресорів)

– Селище Буди Харківського району. Почала роботу «Ново-Харківська фабрика М.С.Кузнецова» (Будянський фаянсовий завод, існував до 2006 р.)

20 січня – Відкрито училище для сліпих дітей (нині Харківський спеціальний навчально-виховний комплекс ім. В.Короленка)

1887–1897 – Видавався україномовний літературно-художній альманах «Складка», в якому друкувалися твори відомих поетів і молодих авторів

1892 **130 років тому**

– У Харкові створено перший міський соціал-демократичний гурток

– м. Вовчанськ. Відкрито громадську бібліотеку (нині Публічна бібліотека Вовчанської міської громади Золочівського району)

1897 **125 років тому**

– У Харкові споруджено першу електростанцію потужністю 100 кіловат

– У Харкові створено Українську Студентську Громаду

– Засновано бібліотеку при з’їзді гірничопромисловців Півдня Росії (нині Центральна науково-технічна бібліотека Харківського центру науково-технічної та економічної інформації)

– Професор хірургії Харківського університету А.Г.Подрєз вперше оперував вогнепальну рану серця. Ця операція спростувала думку про недоторканість серця

– Засновано Харківський лікеро-горілчаний завод

– У Харкові розпочався І Всеросійський перепис населення

3 грудня – Харківський паровозобудівний завод (нині Державне підприємство «Завод ім. В.О.Малишева») випустив перший паровоз

1902 **120 років тому**

– У Харкові відбувся перший великий науковий форум – XII Археологічний з'їзд

– с. Липкуватівка Нововодолазької селищної громади Харківського району. Відкрито Липковатівську нижчу сільськогосподарську школу І розряду для дітей загиблих залізничників (нині Липковатівський аграрний коледж)

1907 **115 років тому**

– Відкрито міський парк, закладений у 1893–1895 рр. учнями та студентами навчальних закладів Харкова (нині Центральний парк культури і відпочинку ім. М.Горького). 22 серпня 2012 р. після реконструкції відкрито оновлений парк

– У Харкові відкрито фабрику хіміко-фармацевтичних препаратів «Галеника» (нині «Фармацевтична компанія «Здоров'я»)

– Збудовано будівлю для Волзько-Камського комерційного банку за проєктом О.Бекетова (з 1968 р. в будівлі знаходиться Харківський державний академічний театр ляльок ім. В.Афанасьєва)

– Засновано Медико-механічний інститут (нині Інститут патології хребта та суглобів ім. М.І.Ситенка НАМН України)

1 січня – Відбулося злиття управлінь Курсько-Харківсько-Севастопольської та Харківсько-Миколаївської залізничних доріг в одне управління – Південну залізницю

20 червня – В університетському саду (нині парк ім. Т.Шевченка) відкрито пам'ятник В.Каразіну, засновнику Харківського університету (скульптор І.Андреолетті, архітектор О.Бекетов)

1912 **110 років тому**

– Збудовано будинок у стилі неоренесанс для місцевого купця Рижова за проєктом архітектора В.Величка (нині Будинок архітектора)

– У Харкові освячено Свято-Казанський храм, збудований до 300-річчя звільнення в 1612 р. Російської держави від польських загарбників, а також на честь 100-ліття перемоги Росії над Наполеоном 1812 р.

м. Вовчанськ. Засновано Вовчанський краєзнавчий музей

1917 **105 років тому**

– Засновано Харківську консерваторію (нині – Харківський національний університет мистецтв ім. І.П.Котляревського)

– У Петрограді за сприяння графа Н.Клейнміхеля надруковано книгу Г.Лукомського «Старинные усадьбы Харьковской губернии»

8 березня У Харкові створено організаційний комітет Харківської губернської Української Ради, який очолив відомий український письменник і культурний діяч Г.Хоткевич

23 березня – У Харкові вийшов перший номер газети «Пролетарий» (нині «Слобідський край»)

25 квітня - 6 травня – Відбувся І обласний з'їзд Рад робітничих і солдатських депутатів Донецько-Криворізького басейну. З'їзд обрав обласний виконавчий комітет Рад

30 квітня – У Харкові створено перший координуючий орган харківської профспілки – Центральне Бюро профспілок міста

12-14 липня – У Харкові відбувся І Всеукраїнський з'їзд залізничників за участю понад 300 делегатів від 12 залізниць України

9-10 грудня – У Харкові встановлена влада Рад

22 грудня – У Харкові відбувся заколот проти Української Народної Республіки, встановлено більшовицьку владу і скликано ІІІ екстрений з'їзд Донецько-Криворізького басейну

1922 **100 років тому**

– Засновано Всеукраїнський технікум комунального господарства (нині Харківський національний університет міського господарства ім. О.Бекетова)

– У Харкові відкрито студентську лікарню ім. П.Шатілова (нині Харківська міська студентська лікарня)

– У Харкові почало діяти радіотелеграфне агентство України «РАТАУ»

– У Харкові засновано центральний Український науково-дослідний психоневрологічний інститут (нині Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України)

– с. Сковородинівка Золочівської селищної громади Богодухівського району. Засновано музей-заповідник Г.Сковороди

– м. Красноград. Засновано краєзнавчий музей (нині Красноградський краєзнавчий музей ім. П.Д.Мартиновича)

– смт Кочеток Чугуївської міської громади Чугуївського району. На базі місцевого дослідницького лісництва відкрито школу лісних техніків (нині Чугуєво-Бабчанський лісний коледж)

березень – У Києві створено театр «Березіль» (з 1926 р. у Харкові, нині Харківський академічний український драматичний театр ім. Т.Г.Шевченка)

квітень – Створено Спілку селянських письменників України «Плуг», яку очолив С.Пилипенко. До спілки входили Д.Бедзик, С.Божко, Н.Забіла, О.Копиленко, В.Минко, П.Панч та ін.

жовтень – У Харкові засновано Український державний інститут охорони материнства і дитинства (нині Інститут охорони здоров’я дітей та підлітків НАМН України)

грудень – У Харкові відбулася перша Всеукраїнська конференція «Пролеткульту». Організації «Пролеткульту» виникли в Україні у 1918 р.

13 грудня – У приміщенні театру ім. Т.Шевченка під час перерви засідання VII Всеукраїнського з’їзду Рад вперше в Україні було використано гучномовну радіоустановку

1927 **95 років тому**

– Відкрито Харківське науково-виробниче об’єднання «ФЕД» (нині Харківський машинобудівний завод «ФЕД»)

– Створено НДІ силікатної промисловості УРСР (нині Український НДІ вогнетривів ім. А.С.Бережного)

– Відкрито автотранспортну школу (нині Харківський державний автотранспортний коледж)

– Створено навчально-виховну і трудову комуну ім. Ф.Дзержинського для безпритульних дітей під керівництвом А.Макаренка (нині ДНВП «Об’єднання Комунар»)

– Відкрито Харківський радіозавод (нині Харківський радіозавод «Протон»)

– Засновано Харківську макаронну фабрику

– Створено Харківське конструкторське бюро з машинобудування ім. О.Морозова, провідне КБ України з виробництва танків, бронетехніки, легкових автомобілів, бульдозерів

– У Харкові створено Бюро водяних досліджень (нині «Укргідропроєкт»)

– сел. Березівське Дергачівської міської громади Харківського району. Побудовано завод «Березівські мінеральні води»

смт Сахновщина. Відкрито Центральну бібліотеку (нині Публічна бібліотека Сахновщинської селищної ради Краснокутського району)

січень – У Харкові відбувся І Всеукраїнський з'їзд пролетарських письменників. Створено Всеукраїнську спілку пролетарських письменників. До неї увійшли Б.Горбатов, К.Гордієнко, І.Ле, І.Микитенко, С.Пилипенко та ін.

5 січня – У Харкові відкрито Клуб письменників (Будинок літератури ім. В.Блакитного)

квітень – У Харкові вийшов перший номер журналу «Краєзнавство» (виходив до 1930 р., відроджений Всеукраїнською спілкою краєзнавців у 1993 р., друкується у Києві)

липень – Відбулася урочиста закладка головного корпусу електростанції Есхар. Назва Есхар – комбінована абревіатура – розшифровується як Електрична станція Харківщини

1932 **90 років тому**

– Створено Харківську організацію Спілки композиторів України (нині Харківська обласна організація Національної спілки композиторів України)

– Вступив у дію Харківський електротехнічний завод (нині ХЕЛЗ «Укрелектромаш»)

– Засновано Харківський автогенний завод

– Засновано Харківський коксохімічний завод (нині Харківський коксовий завод)

- Засновано Харківську швейну фабрику «Динамо»
- Засновано Харківський жировий комбінат
- Відкрито фабрику «Авторучка» (нині Харківський завод «Оргтехніка»)
- Утворено Дзержинський (нині Шевченківський) район Харкова
- Засновано проєктний відділ тресту «Укренергобуд» (нині Харківський науково-дослідний та проєктно-конструкторський інститут «Енергопроєкт»)
- У Харкові засновано фабрику морозива (нині АТ «Хладопром»)
- Засновано Український НДІ олій та жирів НААН

27 лютого – Утворено Харківську область (відповідно до постанови ВУЦВК про адміністративно-територіальну реформу) з центром у Харкові

20 квітня м. Балаклія. Створено артилерійську майстерню 1-го розряду наркомату оборони СРСР (нині державне підприємство оборонно-промислового комплексу України «Балаклійський ремонтний завод»)

вересень – У Харкові почала працювати перша теплофікаційна мережа (нині КП «Харківські теплові мережі»)

10 жовтня – Вперше в СРСР вчені К.Синельников, А.Вальтер, А.Лейпунський, Г.Латишев розщепили атомне ядро літію штучно прискореними протонами

6 листопада – Відбулося відкриття Будинку культури залізничників (архітектор А.Дмитрієв, нині Палац залізничників)

1937 **85 років тому**

- Засновано Харківську обласну бібліотеку для дітей
- Утворено Московський район Харкова

червень – Почала виходити газета Харківського району «Червоний прапор» (нині «Трибуна трудящих»)

29 липня – с. Елітне, Харківський район. Засновано Дослідне господарство «Елітне» Інституту рослинництва ім. В.Юр’єва НААН України

1942 **80 років тому**

18-31 січня – Відбулася Барвінківсько-Лозівська наступальна операція, в результаті якої радянські війська прорвали оборону супротивника на 100 км фронту

12–29 травня – Відбулася Харківська битва, внаслідок якої радянські війська зазнали великих втрат у живій силі і техніці, втратили важливий оперативний плацдарм на Сіверському Дінці й через це не змогли здійснити намічені на літо наступальні операції

1947 **75 років тому**

– У Харкові в сквері Перемоги споруджено басейн та фонтан-альтанку «Дзеркальний струмінь» (архітектор В.Корж), який став визначною пам’яткою архітектури міста (входить до списку «7 чудес Харкова»)

– Засновано ВАТ «Трест Житлобуд-1»

5 листопада – Вступив у дію 8-й Державний Підшипниковий завод (ДПЗ–8) (нині Харківський підшипниковий завод «ХАРП»)

1952 **70 років тому**

листопад – Закінчено будівництво вокзалу Харків-Пасажирський, спорудженого за проєктом архітекторів Г.Волошина, Б.Мезенцева, Є.Лимаря

1952–1955 – Видавався український літературно-художній альманах «Харків», орган Харківської організації Спілки письменників України. Вийшло 8 книг. З січня 1956 р. замість альманаху почав видаватися щомісячний журнал «Прапор» (нині «Березіль»)

1957 **65 років тому**

– У Харкові відкрито пам’ятник українському письменнику М.Коцюбинському (скульптор М.Рябінін та архітектор А.Алло)

– Відкрито Дослідний завод державного наукового центру лікарських засобів

– Відкрито центральний лекторій Харківської обласної організації товариства «Знання»

– На базі балетної студії при театрі опери та балету засновано Харківську хореографічну школу

– Здійснено запуск першого штучного супутника Землі (системи управління ракети, ряд приладів виготовлені на харківських заводах «Хартрон», «Комунар», «Електроапаратура», ім. Т.Шевченка та НДІ радіовимірювань)

21 квітня – Відбулося відкриття Харківського планетарію ім. Ю.Гагаріна, другого в Україні

1962 **60 років тому**

– У Харкові відкрито Українське відділення Всесоюзного інституту енергетичних систем і електричних мереж «Енергомережпроєкт» (нині Державний проєктно-вишукувальний та науково-дослідний інститут «Укренергомережпроєкт»)

– с. Пришиб Пришибської сільської ради Ізюмського району. Відкрито пам’ятник на могилі російського письменника Г.Данилевського

м. Балаклія. Створено районний краєзнавчий музей

1 листопада – У Харкові народився мільйонний житель

1967 **55 років тому**

– У Харкові засновано Музей історії Південної залізниці

– Зачепилівський район (нині Красноградський район). Біля с. Орчик закладено дендрарій (нині Орчинський дендропарк)

жовтень – Відкрито Харківське культурно-освітнє училище (нині Харківський вищий коледж мистецтв)

– м. Лозова. Відкрито історико-революційний музей (нині Лозівський краєзнавчий музей)

5 жовтня – смт Сахновщина. Розпочав роботу краєзнавчий музей (нині Сахновщинський районний історико-краєзнавчий музей)

6 листопада – Відкрито Палац культури ХТЗ

1972 **50 років тому**

– Засновано Інститут проблем кріобіології та кріомедицини АН УРСР (нині Інститут проблем кріобіології та кріомедицини НАН України). При Інституті створено низькотемпературний банк біологічних об’єктів, що забезпечує трансплантаційними матеріалами лікувальні заклади України та СНД. У 2002 р. визнаний національним надбанням України

– На базі ХЕМЗу створено «Завод «Потенціал»

– Відкрито Музей історії Харківської міліції (нині Музей історії органів внутрішніх справ Харківщини)

– с. Сковородинівка Золочівської селищної громади Богодухівського району. Відкрито музей визначного українського поета та філософа Г.Сковороди (нині Національний літературно-меморіальний музей Г.С.Сковороди)

– Харківський район, смт Рогань. За ініціативою викладачів кафедри агролісомеліорації та лісівництва ХНАУ і її завідувача Б.Ф.Остапенка закладено дендропарк (нині Дендрологічний парк ХНАУ ім. В.Докучаєва загальнодержавного значення)

грудень – Відкрито Музей історії ХНУ ім. В.Каразіна – один із перших музеїв, створених при вищих навчальних закладах України

24 грудня м. Куп'янськ. Відкрито краєзнавчий музей

1977 **45 років тому**

– У Харкові розпочав роботу Палац спорту «Ювілейний» (нині Харківський палац спорту)

– Засновано Харківську комплексну спеціалізовану дитячо-юнацьку спортивну школу водних видів спорту (нині КЗ «Міська спеціалізована ДЮСШ олімпійського резерву з водних видів спорту Яни Клочкової»)

– У Харкові засновано спортивну школу «Металіст» (нині Харківська обласна футбольна школа СДЮШОР «Металіст»)

– м. Золочів. Засновано історико-краєзнавчий музей

– м. Красноград. Засновано Бурове управління «Укрбургаз» філії ДК «Укргазвидобування» НАК «Нафтогаз України»

– смт Великий Бурлук. Відкрито спеціалізоване підприємство з виробництва твердих сортів сиру (нині Великобурлуцький сироробний завод)

– Великобурлуцький район (нині Куп'янський район). Створено Бурлуцький та Катеринівський загальнозоологічні заказники загальнодержавного значення

травень – У Харкові відкрито лікарню швидкої допомоги (нині Харківська міська клінічна лікарня швидкої та невідкладної медичної допомоги ім. проф. О.І. Мєщанінова)

28 жовтня – Відкрито Меморіальний комплекс Слави у Лісопарку (скульптори В.Агібалов, М.Овсянкін, Я.Рик; архітектори Е.Черкасов, І.Алфьоров, А.Максименко)

грудень – На базі Центральної районної бібліотеки для дітей ім. В.Чкалова Московського району створено Харківську обласну бібліотеку для юнацтва

1987 **35 років тому**

– У Курязькій колонії відкрито скульптурну групу «Горький і Макаренко» (скульптор К.Присталов, архітектор О.Шауліс)

– Засновано Харківську обласну організацію ветеранів України

21 грудня – Здійснено запуск космічного корабля «Союз ТМ-4». У складі екіпажу був космонавт-дослідник, уродженець с. Основинці Богодухівського району А.Левченко

1992 **30 років тому**

– Засновано Харківський інститут бізнесу та менеджменту

– Створено Харківський банківський союз

– Створено видавництво «Золоті сторінки»

– Створено видавництво «Фоліо»

– З ініціативи Харківського бібліотечного товариства засновано Асоціацію сучасних інформаційно-бібліотечних технологій

– Засновано один із перших недержавних телеканалів Харкова «Simon»

– У Харкові розпочав діяльність один із найбільших на сході України експоцентр та виставковий комітет «Слов’янський базар»

– У Харкові було відкрито два пам’ятники Г.Сковороді. Перший – на Соборному узвозі на території Покровського скверу (скульптор І.Кавалерідзе), другий – біля головного корпусу Харківського педагогічного університету (скульптор І.Ястребов)

– смт Дворічна. Засновано краєзнавчий музей (нині Дворічанський районний краєзнавчий музей)

березень – У Харкові відбувся І Міжнародний конкурс юних піаністів ім. В.Крайнєва. У 1997 р. конкурс увійшов до Європейської Спілки молодіжних музичних конкурсів (ЄМСО)

19 липня – Засновано Харківську громадську організацію інвалідного спорту (Вітаспорт)

3 серпня – м. Валки. Відкрито краєзнавчий музей

24 серпня – м. Барвінкове. У центрі міста відкрито пам'ятник засновнику міста І.Барвінку (скульптор М.Овсянкін, архітектор О.Топал)

1997 **25 років тому**

– Сесія міської ради встановила **День міста** – 23 серпня, у день визволення Харкова від німецько-фашистських загарбників

– Засновано видавництво «Ранок»

– м. Чугуїв. Відкрито монумент-меморіал жертвам Чорнобиля та героям Афганістану (архітектор Г.Курилко)

14 лютого – Засновано Харківський міський благодійний фонд «АВЕК» (нині Міжнародний благодійний фонд «Фонд Олександра Фельдмана»)

серпень – Встановлено пам'ятник Б.Чичибабіну на 2-му кладовищі Харкова (скульптор О.Владимиров)

22 серпня – У сквері біля станції метро «Наукова» відкрито пам'ятник воїнам-харків'янам, які загинули в Афганістані (скульптор А.Угланов)

14 жовтня – В саду ім. Т.Шевченка біля Харківського театру опери та балету відкрито пам'ятний знак репресованим кобзарям, бандуристам, лірникам (скульптори В.Бондар, В.Семенюк, О.Шауліс, архітектор О.Морус)

2002 **20 років тому**

– На Привокзальній площі Південного вокзалу Харкова відкрито нову «візитку» міста – фонтан

– Відкрито Харківський приватний музей міської садиби (засновник та директор А.Парамонов)

– У Харкові започатковано фестиваль «Салтівська весна»

– Відкрито Кобзівське газоконденсатне родовище, розташоване між Красноградом і Кегичівкою

– Дергачівський район. Відкрито прикордонний пункт контролю на українсько-російському кордоні «Гоптівка»

25 січня – Біля Харківського міського палацу дитячої та юнацької творчості відбулося відкриття пам'ятника вченому М.Ломоносову (автор О.Табатчиков)

26 березня – смт Печеніги. Відкрито Краєзнавчий музей Печенізького району ім. Т.А.Суліми

1 травня – Відкрито два вокзальних комплекси на приміських станціях Лосєво-1, Лосєво-2

11 червня – З Південного вокзалу Харкова відправився «Столичный экспресс» сполученням Харків-Київ – перший швидкісний потяг України. Україна ввійшла до числа країн, де є швидкісний рух (Японія, Франція, Росія, Німеччина)

1 вересня – У Харкові на площі Архітекторів відбулося відкриття Пам'ятника закоханим (скульптор Д. Іванченко)

1 жовтня – смт Печеніги. До 100-річчя від дня смерті відкрито пам'ятник художнику Г.Семирадському (скульптор С.Гурбанов, архітектор Ю.Шкодовський)

4 жовтня – На території Харківського педагогічного університету ім. Г.Сковороди відкрито пам'ятник Першій вчительці (скульптор С.Гурбанов, архітектор Ю.Шкодовський)

10 жовтня – У сквері перед головним корпусом Харківського фізико-технічного інституту відкрито пам'ятний знак вченим-фізикам у пам'ять про розщеплення атомного ядра (скульптор О.Табатчиков)

13 грудня – У Харкові відкрито першу чергу комплексу «Меморіал жертвам нацизму у Дробицькому Яру»

27 грудня – Створено Харківський технічний клуб «Самоходъ»

2007 **15 років тому**

– Зареєстровано першу в Україні Обласну асоціацію органів місцевого самоврядування (нині Асоціація органів місцевого самоврядування Харківської області)

– Зареєстровано Харківську молодіжну організацію «Харківський центр волонтерів»

– Започатковано Обласний конкурс ім. О.Масельського на кращий літературний твір

– У Харкові відкрився найбільший в Україні аквапарк «Джунглі»

– смт Приколотне Вільхуватської сільської громади Куп'янського району. Введено в дію новий залізничний вокзал підвищеної комфортності

22 серпня – Біля головного корпусу Харківського державного технічного університету будівництва і архітектури відкрито пам'ятник видатному українському архітектору і педагогу О.М.Бекетову (скульптор С.Гурбанов, архітектор Ю.Шкодовський)

вересень – На подвір'ї навчальної пожежно-рятувальної частини Університету цивільного захисту України по вул. Баварській відкрито кам'яну стелу «Доблесть Пожежного»

22 листопада – м. Вовчанськ. На центральній площі міста відкрито пам'ятник громадсько-політичному діячу, меценату, графу В.Г.Колокольцову (скульптор С.Гурбанов)

20 грудня – У Харкові по вул. Киргизькій, 19 відкрито найбільший в Європі буддійський храмовий комплекс «Чук Лам Харків»

2012 **10 років тому**

– Харків – один з 4-х міст України, приймавших Чемпіонат Європи з футболу

– При Харківській обласній клінічній лікарні відкрито Харківський регіональний перинатальний центр

– Створено громадський координаційний комітет «Харків ракетно-космічний»

березень – У головному корпусі ХНУ ім. В.Каразіна відкрито Центр сучасного мистецтва «ЄрміловЦентр»

1 червня – У Харкові відкрито надземний критий пішохідний перехід через проспект Гагаріна

22 серпня – На майдані Конституції відкрито новий монумент на честь Незалежності України (скульптори О.Рідний та Г.Іванова)

23 серпня – м. Ізюм. Відкрито Музей історії ізюмської оптики

30 листопада – На території Харківського обласного центру боротьби зі СНІДом відкрито пам'ятник Боротьби зі СНІДом

2017 **5 років тому**

– м. Дергачі. Відкрито підприємство з виготовлення лікарських засобів для тварин АТ «Біофарм»

24 травня – Відкрито Харківський центр розвитку місцевого самоврядування

22 липня	– смт Коломак. Відкрито пам’ятник І.Мазепі до 330-річчя обрання на гетьманство (автор С.Гурбанов)
18 серпня	– У Харкові на Бурсацькому узвозі біля станції метро «Історичний музей» встановлено пам’ятник видатному діячу XVII ст., кошовому отаману Запорізької Січі І.Сірку (скульптор О.Рідний)
1 вересня	– У Харкові відкрито Регіональний центр надання адміністративних та соціальних послуг
17 листопада	– Біля Харківського національного університету ім. В.Каразіна відкрито пам’ятник класику української літератури П.Гулаку-Артемовському (скульптор О.Рідний, архітектор С.Чечельницький)
грудень	– Харків став першим українським містом, де ввели оплату в наземному транспорті за допомогою єдиного електронного квитка – E-ticket

Розділ II

ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ХАРКІВЩИНИ НА 2022 РІК

1 січня

– 80 років від дня народження **Лідії Володимирівни Єлізевої** (1942), української живописиці, графіка, художниці декоративно-прикладного мистецтва

– 65 років від дня народження **Олексія Порфировича Середи** (1957), українського військовика, начальника Державної гімназії-інтернату з посиленою фізичною підготовкою «Кадетський корпус» (з 2013), почесного громадянина Харкова (2021)

2 січня

– 120 років від дня народження **Федора Івановича Радчука** (1902–1986), українського артиста, актора Харківського українського драматичного театру ім. Т.Шевченка (1922–1965)

– 105 років від дня народження **Віктора Андрійовича Афанасьєва** (1917–1987), українського артиста, режисера, педагога, театрального діяча, художнього керівника Харківського театру ляльок (1952–1983)

– 80 років від дня народження **Валентини Олександрівни Ярошик** (1942), української бібліографині, бібліотекознавиці, краєзнавиці

6 січня

– 150 років з дня смерті **Олександра Петровича Рославського-Петровського** (1816–1872), історика, статиста, ректора Харківського університету (1858–1862)

7 січня

– 105 років від дня народження **Павла Івановича Семеняки** (1917–2008), військовика, Героя Радянського Союзу (1945)

– 105 років від дня народження **Василя Васильовича Ісаєва** (1917–1985), військовика, Героя Радянського Союзу (1945)

9 січня

– 145 років від дня народження **Бориса Павловича Остащенка-Кудрявцева** (1877–1956), астронома, геодезиста, картографа, фізика-математика, педагога, організатора і голови Харківського відділення Всесоюзного астрономічно-геодезистського товариства, Героя Праці (1922)

– 85 років від дня народження **Бориса Олександровича Міхєєва** (1937), домриста, диригента, композитора, педагога, одного із засновників Міжнародного Конкурсу виконавців на українських народних інструментах ім. Г.Хоткевича

10 січня – 70 років від дня народження **Володимира Миколайовича Бабаєва** (1952), фахівця у галузі будівництва та державного управління, громадсько-політичного діяча, ректора Харківського національного університету міського господарства ім. О.Бекетова (з 2011), почесного громадянина Харкова (2010), також міст Харківської області: Первомайський (2008), Богодухів (2008), Лозова (2016)

11 січня – 120 років від дня народження **Олени Іванівни Виноградової** (1902–1976), української оперної співачки, педагогині, солістки Харківського театру опери та балету ім. М.Лисенка (1928–1959)

– 75 років від дня народження **Валерія Федоровича Мещерякова** (1947–2002), українського історика, педагога, громадсько-політичного діяча

– 60 років від дня народження **Олександра Миколайовича Біловола** (1962), українського політика, почесного громадянина Харківської області (2016)

12 січня – 115 років від дня народження **Петра Голубенка** (справж. ім'я Петро Іванович Шатун) (1907–1987), українського поета, літературознавця, журналіста, педагога, громадсько-політичного діяча

– 70 років від дня народження **Ігоря Олександровича Бориса** (1952), українського режисера, педагога, головного режисера Харківського академічного українського драматичного театру ім. Т.Шевченка (1991–1996)

13 січня – 195 років від дня народження **Миколи Миколайовича Бекетова** (1827–1911), українського і російського вченого фізика-хіміка, педагога

– 105 років від дня народження **Іллі Михайловича Ліфшиця** (1917–1982), українського фізика-теоретика, педагога, уродженця Харкова

14 січня – 130 років від дня народження **Гордія Максимовича Коцюби** (1892–1938), українського письменника, публіциста, уродженця Харкова

– 120 років від дня народження **Василя Петровича Минка** (1902–1989), українського прозаїка і драматурга

– 115 років від дня народження **Василя Павловича Комісаренка** (1907–1993), українського патофізіолога і ендокринолога

– 70 років від дня народження **Бориса Павловича Ланевського** (1952–2015), українського журналіста, спортивного коментатора

15 січня – 155 років від дня народження **Івана Васильовича Кудінцева** (1867–1955), українського хірурга, педагога

– 75 років від дня народження **Сергія Павловича Колобкова** (1947–2005), українського піаніста, композитора, педагога

16 січня – 115 років від дня народження **Костянтина Ананійовича Трусова** (1907–2005), українського політика, державного і громадського діяча, почесного громадянина Харкова (1999)

18 січня – 125 років з дня смерті **Михайла Михайловича Корякіна** (1850–1897), російського оперного співака, уродженця с. Кочеток Харківської губернії

– 90 років від дня народження **Ростислава Кириловича Рибальченка** (1932–2019), українського письменника, літературознавця, художника-аматора, краєзнавця, уродженця с. Мала Данилівка Харківського району

19 січня – 95 років від дня народження **Миколи Семеновича Конарєва** (1927–2007), організатора залізничної галузі, державного і громадського діяча, Героя Соціалістичної Праці (1989), почесного громадянина Харкова (1999)

– 85 років від дня народження **Миколи Кириловича Возіянова** (1937), українського поета, прозаїка, гумориста

22 січня – 60 років від дня народження **Людмили Станіславівни Джигалової** (1962), української легкоатлетки, дворазової олімпійської чемпіонки (1988, 1992), педагогині, почесної громадянки Харківської області (2010)

23 січня – 110 років від дня народження **Павла Васильовича Ковальова** (1912–1996), геоморфолога, палеогеографа, педагога, голови харківського відділу Географічного товариства України (1989–1994)

25 січня – 170 років від дня народження **Василя Яковича Данилевського** (1852–1939), українського фізіолога, організатора і першого директора Українського інституту ендокринології та органотерапії (1919–1930)

– 150 років від дня народження **Миколи Олексійовича Скрипника** (1872–1933), державного і партійного діяча

26 січня – 135 років від дня народження **Моріца Марковича Гродзинського** (1887–1962), українського правознавця, педагога

29 січня – 115 років від дня народження **Марії Андріївни Ангарської** (1907–1996), українського фармакохіміка, директорки Харківського науково-дослідного хіміко-фармацевтичного інституту (1937–1969)

31 січня – 100 років від дня народження **Олександра Васильовича В'яткіна** (1922–2012), українського та російського живописця, графіка, педагога

2 лютого – 80 років від дня народження **Віталія Йосиповича Казмірука** (1942–2001), державного і громадського діяча, організатора сільськогосподарського виробництва, почесного громадянина Балаклійського району (2008, посмертно)

4 лютого – 150 років від дня народження **Олександра Сергійовича Раєвського** (1872–1924), вченого, конструктора паровозів

– 115 років від дня народження **Георгія Дмитровича Латишева** (1907–1973), українського фізика, педагога, одного з засновників вітчизняної школи ядерної спектроскопії

– 100 років від дня народження **Василя Пилиповича Маслова** (1922–1987), українського юриста, педагога, організатора юридичної науки та освіти, ректора Харківської юридичної академії (1962–1987)

7 лютого – 100 років від дня народження **Бориса Олександровича Золотухіна** (1922–1997), військовика, Героя Радянського Союзу (1945), уродженця м. Ізюм

9 лютого – 90 років від дня народження **Юрія Івановича Грота** (1932–2011), інженера, спортивного діяча, журналіста, краєзнавця, педагога

10 лютого – 85 років від дня народження **Юрія Михайловича Пояркова** (1937–2017), українського волейболіста, тренера, дворазового олімпійського чемпіона (1964, 1968), почесного громадянина Харкова (1999) та Харківської області (2008)

11 лютого – 130 років від дня народження **Григорія Антоновича Бондаренка** (1892–1969), українського художника, графіка, ілюстратора, педагога

– 95 років від дня народження **Бориса Андрійовича Лубенця** (1927–1999), українського майстра різьблення по дереву, уродженця с. Нова Водолага Харківського району

12 лютого – 75 років від дня народження **Анатолія Тихоновича Криворучка** (1947–2014), керівника сільськогосподарського підприємства «Агрофірма «Новий шлях» Ізюмського району, Героя України (2002)

13 лютого – 130 років від дня народження **Марії Іванівни Литвиненко-Вольгемут** (1892–1966), української оперної співачки, музично-громадської діячки, педагогині, солістки Харківського театру опери та балету (1923–1935)

14 лютого – 105 років від дня народження **Леоніда Олександровича Шматька** (1917–1981), українського живописця, художника-монументаліста

16 лютого – 85 років від дня народження **Валентина Васильовича Бондаренка** (1937–1961), льотчика-космонавта, члена першого загону космонавтів СРСР, уродженця Харкова

– 60 років від дня народження **Валерія Володимировича Бойка** (1962), українського хірурга, педагога, директора Інституту загальної та невідкладної хірургії НАМН України (з 1999), почесного громадянина міст Харкова (2014), Люботина (2016) та Харківської області (2016)

18 лютого – 115 років від дня народження **Леоніда Яковича Зимного** (справж. Писаревський) (1907–1942), українського поета, журналіста

21 лютого – 125 років від дня народження **Федора Пилиповича Мацкова** (1897–1977), українського фізіолога рослин, педагога

– 85 років від дня народження **Миколи Олександровича Казарінова** (1937), українського фармацевта

22 лютого – 150 років від дня народження **Валерія Івановича Талієва** (1872–1932), ботаніка, краєзнавця, першого голови Харківського товариства любителів природи

24 лютого – 85 років від дня народження **Павла Михайловича Каркача** (1937), українського юриста, педагога, почесного громадянина Харкова (2012)

25 лютого – 135 років від дня народження **Леся Курбаса** (1887–1937), українського актора, режисера, педагога, теоретика театру, головного режисера Харківського театру «Березіль» (1926–1933)

27 лютого – 155 років від дня народження **Павла Петровича Копняєва** (1867–1932), українського електротехніка, педагога, засновника української електротехнічної школи

– 95 років від дня народження **Віктора Григоровича Алабіна** (1927–1998), українського спортсмена, тренера з легкої атлетики, педагога

28 лютого – 145 років від дня народження **Сергія Едуардовича Борткевича** (1877–1952), українського і російського композитора, піаніста, педагога

– 100 років від дня народження **Степана Федотовича Штанька** (1922–1981), військовика, начальника Харківського вищого військового командно-інженерного училища ракетних військ ім. М.Крилова (1970–1981), Героя Радянського Союзу (1944)

– 90 років від дня народження **Юрія Йосиповича Богатикова** (1932–2002), українського естрадного співака, соліста Харківської філармонії (1960–1964)

29 лютого – 70 років від дня народження **Олександра Аркадійовича Аркадіна-Школьника** (1952–2020), українського режисера, педагога, художнього керівника Харківського академічного українського драматичного театру ім. Т.Шевченка

3 березня – 160 років від дня народження **Олексія Миколайовича Бекетова** (1862–1941), українського архітектора, педагога

5 березня – 120 років від дня народження **Олександра Петровича Каменецького** (1902–1987), композитора, диригента

– 75 років від дня народження **Павла Захаровича Гулакова** (1947–2013), письменника, поета

8 березня – 70 років від дня народження **Володимира Володимировича Васютіна** (1952–2002), льотчика-космонавта, Героя Радянського Союзу (1985), уродженця Харкова

11 березня – 100 років від дня народження **Бориса Львовича Яровинського** (1922–2000), українського композитора, диригента

16 березня – 140 років від дня народження **Христі** (Христини Олексіївни) **Алчевської** (1882–1931), української письменниці, перекладачки, педагогині

17 березня – 90 років від дня народження **Олега Дмитровича Бакланова** (1932), українського промисловця, громадсько-політичного діяча, Героя Соціалістичної Праці (1976), почесного громадянина Харківської області (2010)

18 березня – 255 років від дня народження **Артемія Лук'яновича Веделя** (1767–1808), українського композитора, хорового диригента, співака, скрипаля, керівника губернаторського хору і класу вокальної музики у Харківському колегіумі (1796–1798)

20 березня – 85 років від дня народження **Станіслава Васильовича Шумицького** (1937–1974), українського поета, журналіста, перекладача, літературного редактора

21 березня – 105 років від дня народження **Василя Йосиповича Данька** (1917–1988), військовика, Героя Радянського Союзу (1943)

25 березня – 45 років від дня народження **Євгена Олександровича Жучиніна** (1977), футболіста, чемпіона 12-х (Афіни, 2004) та срібного призера 11-х (Сідней, 2000) Паралімпійський ігор

26 березня – 115 років від дня народження **Олександра Павловича Любимського** (1907–1981), українського живописця, художника монументально-декоративного мистецтва, педагога

– 95 років від дня народження **Світлани Михайлівни Чибісової** (1927–2020), української артистки, акторки Харківського українського драматичного театру ім. Т.Шевченка (1951–1988)

27 березня – 205 років від дня народження **Никифора Дмитровича Борисяка** (1817–1882), українського геолога, географа, природознавця, засновника Харківської школи геологів

– 130 років від дня народження **Олександра Костянтиновича Бірулі** (1892–1967), інженера шляхів сполучення, педагога, директора Харківського автомобільно-дорожнього інституту (1949–1959)

28 березня – 80 років від дня народження **Степана Миколайовича Соколовського** (1942–2012), українського фахівця в галузі будівництва, громадського діяча, почесного громадянина Харкова (2009)

– 55 років від дня народження **Ольги Олександрівни Тарасової** (1967), української поетеси, народної майстрині

29 березня – 145 років від дня народження **Юрія Ілліча Рєпіна** (1877–1954), російського живописця, сина І.Рєпіна, уродженця м. Чугуїв

– 95 років від дня народження **Володимира Миколайовича Петрова** (1927–1993), прозаїка

– 90 років від дня народження **Володимира Олександровича Брюггена** (1932–2018), українського есеїста, критика, літературознавця, перекладача

30 березня – 85 років від дня народження **Ірини Євгенівни Чупис** (1937), українського фізика, перекладачки, поетеси, драматургині

– 85 років від дня народження **Валентина Вікторовича Свиридова** (1937–1994), українського вченого в галузі автоматизованих систем управління і приладів автоматики, ректора Харківського інституту радіоелектроніки (1984–1994)

31 березня – 75 років від дня народження **Сергія Ігоревича Бершова** (1947), українського альпініста, тренера, почесного громадянина Харкова (2004)

1 квітня – 100 років від дня народження **Євгена Нісоновича Лєвіна** (1922–1993), українського художника

– 90 років від дня народження **Олександра Васильовича Мартинця** (1932–2008), українського графіка, педагога

4 квітня – 115 років від дня народження **Миколи Терентійовича Коляди** (1907–1935), українського композитора, музично-громадського діяча, одного з засновників Асоціації пролетарських музикантів України

– 75 років від дня народження **Володимира Михайловича Зайди** (1947), українського прозаїка

– 90 років від дня народження **Анатолія Миколайовича Підгорного** (1932–1996), українського вченого у галузі механіки і машинобудування, директора Інституту проблем машинобудування АН УРСР (1972–1996)

7 квітня – 100 років від дня народження **Василя Даниловича Безуглого** (1922–2001), українського фізика, хіміка, педагога

9 квітня – 85 років від дня народження **Олександра Степановича Юрченка** (1937–2003), українського поета, прозаїка, літературознавця, перекладача, першого голови Харківської «Просвіти»

12 квітня – 85 років від дня народження **Ігоря Петровича Волка** (1937–2017), льотчика-космонавта, Героя Радянського Союзу (1984), уродженця м. Зміїв

14 квітня – 60 років від дня народження **Віктора Івановича Коваля** (1962) українського тренера з боксу, викладача

15 квітня – 35 років від дня народження **Олександра Сергійовича Гвоздика** (1987), українського спортсмена, боксера у напівважкій вазі, почесного громадянина Харкова (2019)

16 квітня – 140 років від дня народження **Йосипа Михайловича Миклашевського** (1882–1959), українського піаніста, музикознавця, педагога

17 квітня – 150 років від дня народження **Павла Григоровича Ріттера** (1872–1939), українського літературознавця, мовознавця, педагога

– 85 років від дня народження **Леоніда Олексійовича Ісаєва** (1937–2019), українського громадського діяча, керівника Харківського метрополітену (1984–2002), почесного громадянина Харкова (2000)

18 квітня – 125 років від дня народження **Мар'яна Михайловича Крушельницького** (1897–1963), українського артиста, режисера, педагога, театрально-громадського діяча, художнього керівника, режисера і актора театру «Березіль» (1946–1952)

19 квітня – 115 років від дня народження **Григорія Андрійовича Запорожченка** (1907–1979), військовика, Героя Радянського Союзу (1943), уродженця м. Ізюм

20 квітня – 80 років від дня народження **Івана Кузьмича Прищепи** (1942), військовика, українського господарського діяча, почесного громадянина Харкова (2018)

21 квітня – 145 років від дня народження **Василя Олексійовича Бабенка** (1877–1955), українського етнографа, археолога, краєзнавця, музеєзнавця, засновника і директора Вовчанського музею старожитностей (1911–1930), Героя Праці (1928)

22 квітня – 155 років від дня народження **Миколи Андрійовича Дмитрієва** (1867–1908), українського громадського та культурно-освітнього діяча, видавця, публіциста, уродженця Харкова

24 квітня – 85 років від дня народження **Олександра Марковича Бандурки** (1937), українського правознавця, громадсько-політичного діяча, ректора Харківського національного університету внутрішніх справ (1994–2003, 2010–2012), почесного громадянина Харкова (2003)

25 квітня – 115 років від дня народження **Миколи Петровича Трублаїні** (1907–1941), українського письменника, журналіста

29 квітня – 75 років від дня народження **Наума Яковича Вольпе** (1947–2015), українського поета, драматурга, сценариста, режисера

4 травня – 60 років від дня народження **Олексія Олексійовича Настаченка** (1962), українського режисера, художнього

керівника молодіжного театру «Мадригал» (з 1986), почесного громадянина Харкова (2021)

6 травня – 100 років від дня народження **Миколи Матвійовича Андрейка** (1922–2008), військовика, Героя Радянського Союзу (1943), почесного громадянина Харкова (1999)

7 травня – 85 років від дня народження **Володимира Івановича Антонова** (1937–2017), українського артиста, режисера, педагога, актора Харківського театру юного глядача (1960–1999)

9 травня – 110 років від дня народження **Миколи Даниловича Рудя** (1912–1989), українського прозаїка, поета, публіциста

– 80 років від дня народження **Василя Миколайовича Шейка** (1942), українського історика, культуролога, педагога, ректора Харківської державної академії культури (з 1989)

12 травня – 85 років від дня народження **Леоніда Миколайовича Шутенка** (1937), українського вченого в галузі будівництва, ректора Харківської державної академії міського господарства (1976–2011), почесного громадянина Харкова (2007)

15 травня – 155 років від дня народження **Сергія Прокоповича Дрімцова** (1867–1937), українського композитора, хорового диригента, педагога, громадського діяча, одного з організаторів Харківського музично-драматичного інституту

– 145 років від дня народження **Федора Івановича Шміта** (1877–1937), українського і російського історика мистецтва

– 95 років від дня народження **Олександри Петрівни Лєснікової** (1927–2008), майстрині художнього слова, артистки Харківської філармонії

16 травня – 205 років від дня народження **Миколи Івановича Костомарова** (1817–1885), українського та російського історика, археолога, фольклориста, етнографа, письменника, критика, громадсько-політичного та культурного діяча

17 травня – 105 років від дня народження **Євгена Павловича Єгорова** (1917–2005), українського графіка, живописця, художника монументального мистецтва, педагога, ректора Харківської академії дизайну та мистецтв (1973–1985)

21 травня – 165 років від дня народження **Миколи Дмитровича Пильчикова** (1857–1908), українського фізика-теоретика, експериментатора, винахідника

22 травня – 110 років від дня народження **Марка Володимировича Чернякова** (1912–1983), поета, педагога, літературознавця

– 75 років від дня народження **Валерія Андрійовича Фадєєва** (1947), українського інженера-механіка, педагога, почесного громадянина Харкова (2021)

24 травня – 75 років від дня народження **Валентини Іванівни Дроб'язгіної** (1947–2017), української композиторки, педагогині

25 травня – 110 років від дня народження **Михайла Дмитровича Дмитрієва** (1912–1987), українського спортсмена, тренера, першого абсолютного чемпіона СРСР (1936) зі спортивної гімнастики

28 травня – 110 років від дня народження **Володимира Федоровича Лаврушина** (1912–2003), українського хіміка, педагога, ректора Харківського державного університету (1960–1966)

29 травня – 100 років від дня народження **Віктора Івановича Астахова** (1922–1972), історика, педагога, засновника однієї з перших у СРСР кафедри історіографії та допоміжних історичних дисциплін Харківського державного університету (1964)

30 травня – 195 років від дня народження **Вільгельма Федоровича Грубе** (1827–1898), хірурга, педагога, громадського діяча, засновника Харківського медичного товариства, головою якого неодноразово обирався (1861–1884)

– 120 років від дня народження **Дениса Онисимовича Галушки** (1902–1937), українського прозаїка, критика

31 травня – 75 років від дня народження **Олени Георгіївни Качан** (1947), української артистки, актриси Харківського театру юного глядача (1971-1976) та Харківського українського драматичного театру ім. Т.Шевченка (з 1976)

2 червня – 85 років від дня народження **Юрія Івановича Кулика** (1937–1988), українського хорового диригента, педагога, музично-громадського діяча, керівника Харківського відділення Музичного товариства УРСР

3 червня – 140 років від дня народження **Володимира Миколайовича Шамова** (1882–1962), українського хірурга, засновника і першого

директора Українського інституту гематології та переливання крові у Харкові (1930)

– 90 років від дня народження **Юрія Юхимовича Махненка** (1932–1989), українського прозаїка

4 червня – 155 років від дня народження **Леоніда Михайловича Браїлівського** (Брайловського) (1867–1937), російського архітектора, художника, сценариста, педагога, уродженця Харкова

– 70 років від дня народження **Олександра Андрійовича Кудревича** (1952), українського зооінженера, генерального директора аграрно-орендного підприємства «Зоря» Красноградського району (1985-2009), Героя України (2004)

5 червня – 65 років від дня народження **Ігоря Яковича Лосієвського** (1957), українського документознавця, бібліотекознавця, літературознавця, бібліографа, поета, краєзнавця

6 червня – 165 років від дня народження **Олександра Михайловича Ляпунова** (1857–1918), математика, механіка, педагога, голови Харківського математичного товариства (1899–1902)

– 65 років від дня народження **Світлани Іванівни Дуденко** (1957), української художниці, дизайнерки, почесної громадянки Харкова (2015)

7 червня – 115 років від дня народження **Володимира Михайловича Скляренка** (1907–1984), українського театрального режисера, головного режисера Харківського театру юного глядача (1935–1944) та Харківського театру опери та балету ім. М.Лисенка (1952–1954)

8 червня – 95 років від дня народження **Володимира Івановича Кадєєва** (1927–2012), українського історика, археолога, педагога, співголови Харківського історико-археологічного товариства (1995–2007)

9 червня – 85 років від дня народження **Владислава Андрійовича Божка** (1937), українського будівельника, краєзнавця

13 червня – 210 років від дня народження **Ізмаїла Івановича Срезневського** (1812–1880), українського і російського славіста, філолога, фольклориста, етнографа, письменника, педагога, одного із засновників харківського гуртка українських поетів-романтиків

14 червня – 100 років від дня народження **Івана Мироновича Сипала** (1922–2002), Героя Радянського Союзу (1945), директора Книжкової палати УРСР (1970-ті рр.)

17 червня – 110 років від дня народження **Валентина Васильовича Бичка** (1912–1994), українського письменника, поета, автора творів для дітей

18 червня – 130 років від дня народження **Юрія Олексійовича Меженка** (1892–1969), українського і російського бібліотекознавця, бібліографа, літературознавця, книгознавця, історика культури

20 червня – 130 років від дня народження **Павла Івановича Печеніги-Углицького** (1892-1948), українського композитора, диригента, педагога

– 80 років від дня народження **Петра Григоровича Черемського** (1942–2006), українського фізика, громадського діяча

24 червня – 75 років від дня народження **Володимира Миколайовича Тягла** (1947), державно-політичного діяча, голови Харківської обласної ради (1992–1994, 1996–2002), почесного громадянина Харківської області (2009)

28 червня – 80 років від дня народження **Миколи Григоровича Стецюна** (1942), українського композитора, диригента, педагога, художнього керівника Харківської обласної філармонії (з 1979), голови Харківської обласної організації Національної спілки композиторів України (з 2004)

29 червня – 85 років від дня народження **Петра Пантелійовича Василенка** (1937–2001), українського поета, прозаїка, літературного критика, публіциста, перекладача, уродженця с. Мартове Чугуївського району

1 липня – 125 років від дня народження **Йосипа Львовича Рика** (1897–1958), українського скульптора, педагога

3 липня – 100 років від дня народження **Петра Васильовича Фещенка** (1922–1992), військовика, Героя Радянського Союзу (1945)

7 липня – 100 років від дня народження **Володимира Олександровича Марченка** (1922), українського математика, педагога, почесного громадянина Харківської області (2007)

– 65 років від дня народження **Віктора Миколайовича Єрмолаєва** (1957), українського правознавця, педагога, директора Інституту підвищення кваліфікації (з 2006)

8 липня – 110 років від дня народження **Ольги Миколаївни Борисової** (1912–1990), української артистки балету, педагогині

9 липня – 85 років від дня народження **Віталія Тимофійовича Гунька** (1937–1994), українського лікаря, поета-гумориста, сатирика, краєзнавця, громадсько-політичного діяча, почесного громадянина Шевченківського району (2007, посмертно)

9 липня – 65 років від дня народження **Тетяни Миколаївн Безрукової** (1957), української бібліотекарки-бібліографині, почесної краєзнавиці України (2003)

10 липня – 130 років від дня народження **Олександра Васильовича Досенка-Журби** (1892–1959), українського співака-бандуриста. На початку 1930-х рр. у Харкові створив «Ансамбль бандуристів: батько і чотири сини»

– 105 років від дня народження **Петра Антоновича Шигимаги** (1917–1999), українського живописця, графіка, художника театрально-декоративного мистецтва, педагога, уродженця м. Богодухів

– 100 років від дня народження **Павла Федоровича Автомонова** (1922–1988), українського письменника, журналіста, педагога, уродженця с. Олександрівка Золочівської селищної громади Богодухівського району

– 85 років від дня народження **Валентина Болеславовича Грабовського** (1937–2004), українського поета, перекладача, журналіста, уродженця с. Городнє Краснокутської селищної громади Богодухівського району

12 липня – 115 років від дня народження **Петра Даниловича Гайдамаки** (1907–1981), українського композитора, диригента, громадського діяча, голови Харківського відділення Спілки композиторів України (1949–1981)

15 липня – 135 років від дня народження **Володимира Андрійовича Комаренка** (1887–1969), українського диригента, музично-громадського діяча, педагога, засновника і керівника Харківського домро-балалаєчного оркестру

21 липня – 75 років від дня народження **Сергія Костянтиновича Шелкового** (1947), українського поета, прозаїка, літературного критика

21 липня – 85 років від дня народження **Анни Петрівни Столярової** (1937), українського інженера, краєзнавиці

22 липня – 100 років від дня народження **Олександра Федоровича Дудки** (1922–2005), українського письменника, публіциста, почесного громадянина Шевченківського району (2004)

– 85 років від дня народження **Миколи Васильовича Гадецького** (1937), українського вченого, педагога, директора Інституту післядипломної освіти Харківського педагогічного університету (1994–2011)

24 липня – 115 років від дня народження **Василя Олександровича Мисика** (1907–1983), українського поета, прозаїка, перекладача

– 70 років від дня народження **Віктора Яковича Даниленка** (1952), українського мистецтвознавця, дизайнера, педагога, ректора Харківської державної академії дизайну і мистецтва (з 1999)

25 липня – 120 років від дня народження **Михайла Олексійовича Ветухова** (1902–1959), українського біолога і генетика, педагога, організатора сільськогосподарської науки в Україні, громадсько-політичного діяча

– 115 років від дня народження **Дмитра Львовича Клебанова** (1907–1987), українського композитора, диригента, мистецтвознавця, педагога, музично-громадського діяча

26 липня – 95 років від дня народження **Федора Гнатовича Коровая** (1927–1989), українського домриста, педагога

– 70 років від дня народження **Олександра Івановича Черевка** (1952), фахівця в галузі харчових технологій, ректора Харківського державного університету харчування та торгівлі (з 1991), почесного громадянина Харкова (2019)

28 липня – 110 років від дня народження **Ігоря Леонтійовича Муратова** (1912–1973), українського поета, прозаїка, драматурга, публіциста, літературного критика

1 серпня – 110 років від дня народження **Отакара Яроша** (1912–1943), чехословацького офіцера – першого з іноземних громадян удостоєного звання Героя Радянського Союзу (1943, посмертно. Загинув під с. Соколове Зміївської міської громади Чугуївського району

– 75 років від дня народження **Олега Олексійовича Дьоміна** (1947), українського політика, економіста, громадського діяча, голови Харківської обласної держадміністрації (1996–2000), почесного громадянина Харкова (2006) та Харківської області (2012)

4 серпня – 125 років від дня народження **Бориса Васильовича Косарєва** (1897–1994), українського художника театру, живописця, графіка, фотографа, педагога

7 серпня – 115 років від дня народження **Володимира Миколайовича Нікітіна** (1907–1993), фізіолога, педагога, директора НДІ біології Харківського державного університету (1953–1989)

– 40 років від дня народження **Яни Олександрівни Клочкової** (1982), української спортсменки, чотириразової олімпійської чемпіонки з плавання (2000, 2004), Героя України (2004), почесної громадянки Харкова (2005)

8 серпня – 100 років від дня народження **Асхата Газизуліновича Сафаргаліна** (1922–1975), живописця

– 75 років від дня народження **Георгія Ігоровича Ігнатченка** (1947), українського музикознавця, педагога, ректора Харківського університету мистецтв ім. І.Котляревського (1991–2003)

11 серпня – 70 років від дня народження **Олександра Миколайовича Лисенка** (1952), українського живописця, дизайнера, викладача, голови і члена журі міжнародних пленерів в Україні, Білорусі, Болгарії, Казахстані та Росії (2010–2012)

12 серпня – 130 років від дня народження **Олімпії Остапівни Добровольської** (1892–1990), української артистки, режисерки, педагогині, акторки Харківського українського драматичного театру ім. Т.Шевченка (1922–1937)

– 125 років від дня народження **Отто Людвиговича Струве** (1897–1963) українсько-американського астронома, астрофізика, педагога, уродженця Харкова

14 серпня – 100 років від дня народження **Івана Никифоровича Питікова** (1922–2013), педагога, почесного громадянина Харкова (2005)

15 серпня – 130 років від дня народження **Миколи Федоровича Сулими** (1892–1955), українського мовознавця, педагога

– 100 років від дня народження **Леоніда Матвійовича Тюльпи** (1922–1994), українського архітектора, педагога

16 серпня – 125 років від дня народження **Йосифа Абрамовича Дайця** (1897–1954), українського графіка і педагога

– 95 років від дня народження **Ігоря Івановича Молошникова** (1927–2021), українського артиста, актора Харківського

російського драматичного театру ім. О.Пушкіна (1949–1951, 1957–1960)

17 серпня – 65 років від дня народження **Юрія Івановича Караченцева** (1957), українського хірурга, директора Інституту проблем ендокринної патології ім. В.Я.Данилевського НАММ України (з 1999), почесного громадянина Харкова (2019)

18 серпня – 125 років від дня народження **Олександра Пантелійовича Котова** (1897–1982), ортопеда-травматолога, директора (1945–1956) та консультанта (1969–1980) Українського НДІ протезування, директора Українського інституту експертизи та організації праці інвалідів (1956–1969)

19 серпня – 120 років від дня народження **Олеся (Олександра) Васильовича Донченка** (1902–1954), українського прозаїка

21 серпня – 110 років від дня народження **Наталії Михайлівни Дудинської** (1912–2003), артистки балету, балетмейстера, педагогині, уродженки Харкова

26 серпня – 90 років від дня народження **Віктора Валентиновича Єременка** (1932–2017), українського фізика, педагога, директора Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б.Вєркіна (1991–2006)

1 вересня – 140 років від дня народження **Дмитра Аполлінарійовича Рожанського** (1882–1936), фізика, педагога, викладача Харківського університету (1911–1921)

– 85 років від дня народження **Миколи Сергійовича Сядристого** (1937), українського майстра мікромініатюри, уродженця с. Колісниківка Куп’янського району

5 вересня – 85 років від дня народження **Олекси Андрійовича Марченка** (1937–2010), українського поета

– 75 років від дня народження **В’ячеслава Євгеновича Романовського** (1947), українського поета, журналіста, вчителя, голови творчої асоціації літераторів «Слобожанщина»

6 вересня – 125 років від дня народження **Івана Кіндратовича Микитенка** (1897–1937), українського поета, прозаїка, драматурга

– 100 років від дня народження **Михайла Федоровича Овсянкіна** (1922–2009), українського скульптора, педагога

7 вересня – 120 років від дня народження **Івана Олексійовича Танкопія** (1902–1943), військовика, Героя Радянського Союзу (1943, посмертно)

8 вересня – 85 років від дня народження **Леоніда Матвійовича Кашина** (1937–2006), лікаря-гігієніста, директора Харківського НДІ гігієни праці та професійних захворювань (1986–1994)

9 вересня – 70 років від дня народження **Галини Іванівни Підопригори** (1952), українського громадського діяча, мецената, віце-президента Міжнародної Ліги українських меценатів (з 1996), почесного громадянина Зміївського району

10 вересня – 135 років від дня народження **Олександра Васильовича Нагорного** (1887–1953), українського фізіолога, геронтолога, одного із засновників НДІ біології Харківського державного університету (1930)

12 вересня – 100 років з дня смерті **Миколи Федоровича Сумцова** (1854–1922), українського вченого, літературознавця, фольклориста, історика, етнографа, бібліографа, громадського діяча

16 вересня – 115 років від дня народження **Захара Карповича Слюсаренка** (1907–1987), військовика, двічі Героя Радянського Союзу (1944, 1945), уродженця м. Зміїв

20 вересня – 100 років від дня народження **Григорія Михайловича Поженяна** (1922–2005), поета, сценариста, режисера, артиста, уродженця Харкова

23 вересня – 115 років від дня народження **Олександра Федоровича Козакова** (1907–1980), військовика, Героя Радянського Союзу (1943), уродженця с. Печеніги Чугуївського району

25 вересня – 100 років від дня народження **Григорія Івановича Ковтуна** (1922–1944), військовика, Героя Радянського Союзу (1945, посмертно), уродженця с. Черемушне Зміївської міської громади Чугуївського району

– 70 років від дня народження **Леоніда Вадимовича Раєнка** (1952), українського будівельника, історика, краєзнавця

26 вересня – 190 років від дня народження **Петра Петровича Сокальського** (1832–1887), українського композитора, фольклориста, музично-громадського діяча

30 вересня – 85 років від дня народження **Віктора Степановича Голіка** (1937–2010), українського агронома, селекціонера, педагога

– 125 років з дня смерті **Олександра Івановича Палюмбецького** (1811–1897), юриста, педагога, ректора Харківського університету (1850–1852, 1872–1873)

1 жовтня – 160 років від дня народження **Дмитра Петровича Міллера** (1862–1913), українського історика, краєзнавця, белетриста

– 125 років від дня народження **Валер'яна Львовича Поліщука** (1897–1937), українського поета, прозаїка, критика, теоретика літератури, засновника і керівника літературного об'єднання «Авангард» у Харкові (1925)

2 жовтня – 195 років від дня народження **Аркадія Івановича Якобія** (1827–1907), вченого-гігієніста, педагога

– 125 років від дня народження **Овсія Григоровича Лібермана** (1897–1981), українського економіста, педагога

– 120 років від дня народження **Петра Яковича Гальперіна** (1902–1988), психолога, діяча Харківської психологічної школи

3 жовтня – 90 років від дня народження **Юрія Андрійовича Гурового** (1932–2018), громадського діяча, голови Харківського міськвиконкому (1969–1976), почесного громадянина Харкова (2000)

9 жовтня – 130 років від дня народження **Гната Васильовича Михайличенка** (1892–1919), українського письменника, громадсько-політичного діяча

10 жовтня – 85 років від дня народження **Олександра Григоровича Біляцького** (1937–2011), українського режисера і актора, головного режисера Харківського державного драматичного театру ім. Т.Шевченка (1983–1991) та Харківського театру юного глядача (1992–1999)

12 жовтня – 95 років від дня народження **Віктора Трохимовича Романенка** (1927–1980), літературознавця, критика

– 95 років від дня народження **Юрія Володимировича Северина** (1927–2002), українського графіка і живописця

13 жовтня – 200 років від дня народження **Лева Семеновича Ценковського** (1822–1887), ботаніка, протозоолога, бактеріолога, який сприяв організації Пастерівської станції у Харкові (1887)

14 жовтня 95 років від дня народження **Гелія Івановича Снєгірьова** (1927–1978), українського письменника, кінорежисера, кіносценариста, журналіста

19 жовтня – 60 років від дня народження **Сейфаддіна Алі-огли Гурбанова** (1962), скульптора, художника, почесного громадянина Харківської області (2011)

20 жовтня – 95 років від дня народження **Юрія Георгійовича Герасименка** (1927–1985), українського поета, прозаїка, перекладача, критика

21 жовтня – 85 років від дня народження **Георгія Георгійовича Жемерова** (1937), фахівця у галузі електромеханіки, директора науково-дослідного електротехнічного інституту при НВО «Харківський електромеханічний завод» (1976–1994)

22 жовтня – 100 років від дня народження **Тараса Сергійовича Кравцова** (1922–2013), українського композитора, музикознавця, педагога

23 жовтня – 135 років від дня народження **Катерини Михайлівни Антонович** (1887–1975), української художниці, скульпторки, мемуаристки, представниці дворянського роду Серебрякових

25 жовтня – 105 років від дня народження **Олексія Миколайовича Катрича** (1917–2004), військовика, Героя Радянського Союзу (1941), уродженця с. Олексіївка Краснокутської селищної громади Богодухвського району

25 жовтня – 85 років від дня народження **Михайла Григоровича Манченка** (1937), українського публіциста, краєзнавця

– 85 років від дня народження **Галини Борисівни Андрусенко** (1937–2021), української філологині, мистецтвознавиці, краєзнавиці, директорки Чугуївського художньо-меморіального музею ім. І.Рєпіна (1981–1993), почесної громадянки м. Чугуїв (2004)

26 жовтня – 65 років від дня народження **Миколи Дмитровича Безуглого** (1957), українського біофізика, громадського діяча

27 жовтня – 170 років від дня народження **Григорія Васильовича Левицького** (1852–1918), російського і українського астронома, педагога, засновника постійної обсерваторії у Харкові (1882)

28 жовтня – 90 років від дня народження **Володимира Антоновича Івашка** (1932–1994), українського державного та партійного діяча, педагога

29 жовтня – 125 років від дня народження **Ноя Мойсейовича Підгорного** (1897–1988), українського архітектора

30 жовтня

– 155 років від дня народження **Валентина Івановича Зарубіна** (1867–1938), українського та російського дерматолога, венеролога, одного із засновників Харківського дерматологічного і венерологічного товариства (1900)

– 145 років від дня народження **Костянтина Івановича Платонова** (1877–1969), українського психіатра, психоневролога, громадського діяча

– 120 років від дня народження **Леонтія (Леся) Федоровича Дубовика** (1902–1952), українського театрального режисера і педагога, режисера Харківського українського драматичного театру ім. Т.Шевченка (1925–1950)

– 85 років від дня народження **Віктора Пантелійовича Гамана** (1937–2015), українського письменника, громадсько-політичного діяча, почесного громадянина м. Валки (2007)

3 листопада

– 85 років від дня народження **Ігоря Федоровича Лубченка** (1937–2012), українського журналіста, громадсько-політичного діяча, голови Національної спілки журналістів України (1997–2012)

– 70 років від дня народження **Олега Андрійовича Дзюби** (1952), українського естрадного і камерного співака, педагога, соліста Харківської філармонії

4 листопада (за ін. даними 9)

– 110 років від дня народження **Віктора Іларіоновича Івченка** (1912–1972), українського кінорежисера, сценариста, уродженця м. Богодухів

5 листопада

– 115 років від дня народження **Олександра Абрамовича Жука** (1907–1995), українського композитора, диригента, педагога

7 листопада

– 165 років від дня народження **Дмитра Івановича Багалія** (1857–1932), українського історика, філософа, педагога, організатора освіти і науки, громадського діяча, Харківського міського голови (1914–1917)

8 листопада

– 160 років від дня народження **Андрія Миколайовича Краснова** (1862–1914), ботаніка, географа, мандрівника, краєзнавця, педагога

– 100 років від дня народження **Платона Олександровича Білецького** (1922–1998), українського живописця, мистецтвознавця, педагога

– 90 років від дня народження **Юрія Олексійовича Плаксієва** (1932), українського архітектора, педагога

9 листопада	– 95 років від дня народження **Германа Федоровича Наумова** (1927–1997), вченого, педагога, ректора Харківського сільськогосподарського інституту ім. В.Докучаєва (1969–1993) (нині Харківський державний аграрний університет ім. В.Докучаєва)
11 листопада	– 185 років від дня народження **Олександра Андрійовича Колєсова** (1837–1901), українського педагога, будівника, благодійника, директора Харківського землеробного училища
	– 85 років від дня народження **Івана Федоровича Криворучка** (1937–1995), українського художника, графіка, педагога, засновника харківської школи шрифту
12 листопада	– 140 років від дня народження **Івана Васильовича Попандопула** (1882–1938), лікаря-гінеколога, одного з організаторів охорони здоров'я в Україні
	– 95 років від дня народження **Андрія Степановича Гунька** (1927–1986), українського самодіяльного художника, живописця
	– 85 років від дня народження **Володимира Кузьмича Міхєєва** (1937–2008), історика, археолога, педагога, краєзнавця
14 листопада	– 85 років від дня народження **Анатолія Іларіоновича Звягіна** (1937–1991), українського фізика, директора Фізико-технічного інституту низьких температур (1988–1991)
15 листопада	– 105 років від дня народження **Віктора Петровича Мірошниченка** (1917–1941), військовика, Героя Радянського Союзу (1942, посмертно)
16 листопада	– 75 років від дня народження **Юрія Михайловича Шкодовського** (1947–2020), українського архітектора, живописця, ректора Харківського національного університету будівництва та архітектури (2008–2019), почесного громадянина Харківської області (2014)
19 листопада	– 105 років від дня народження **Євгенії Олексіївни Конопльової** (1917–2001), української хорової диригентки, педагогині
	– 100 років від дня народження **Юрія Валентиновича Кнорозова** (1922–1999), російського історика, етнографа, мовознавця, уродженця м. Південний (нині Харківського району)

20 листопада	– 155 років від дня народження **Дмитра Матвійовича Синцова** (1867–1946), українського математика, голови Харківського математичного товариства (1906–1946)
21 листопада	– 150 років від дня народження **Олександра Олексійовича Алова** (1872–1938), фахівця в галузі механізації сільського господарства, одного з ініціаторів організації Харківського інституту механізації та електрифікації сільського господарства (1930)
	– 120 років від дня народження **Анатолія Никоновича Волненка** (1902–1965), українського художника театру, сценографа, педагога, художника-постановника Харківського театру опери та балету
	– 100 років від дня народження **Михайла Полікарповича Карпєєва** (1922–2021), військовика, Героя Радянського Союзу (1945), почесного громадянина Харкова (2013)
26 листопада	– 170 років від дня народження **Йосипа Андрійовича Тимченка** (1852–1924), українського механіка-винахідника, одного із піонерів світової кінематографії, уродженця с. Оскіл Ізюмського району
30 листопада	95 років від дня народження **Бориса Петровича Зайцева** (1927–2014), українського історика, краєзнавця, педагога, одного із засновників емблематики в Україні
1 грудня	– 100 років від дня народження **Івана Григоровича Цесаренка** (1922–1986), українського юриста, прокурора Харківської області (1968–1986)
3 грудня	– 300 років від дня народження **Григорія Савича Сковороди** (1722–1794), українського філософа, просвітителя-гуманіста, поета
	– 145 років від дня народження **Степана Львовича Рудницького** (1877–1937), українського географа, картографа, історика, просвітителя
	– 125 років від дня народження **Андрія Васильовича Головка** (1897–1972), українського прозаїка, критика
8 грудня	– 115 років від дня народження **Антона Федоровича Хижняка** (1907–1993), українського прозаїка, журналіста
	– 110 років від дня народження **Юри Зойфера** (1912–1938), австрійського письменника, поета, журналіста, уродженця Харкова

– 95 років від дня народження **Миколи Федоровича Манойла** (1927–1998), українського співака, педагога, громадського діяча

– 85 років від дня народження **Артура Павловича Голикова** (1937–2018), географа, одного з авторів сучасної схеми економічного районування України

9 грудня – 80 років від дня народження **Вахтанга Георгійовича Жорданія** (1942–2005), диригента, педагога, організатора Міжнародного конкурсу диригентів у Харкові «Вахтанг Жорданія – третє тисячоліття» (2001)

12 грудня – 145 років від дня народження **Наталії Олександрівни Дудинської-Тальорі** (1877–1944), російської і української артистки балету, засновниці студії класичного танцю у Харкові (1914– 1923)

16 грудня – 120 років від дня народження **В'ячеслава Олександровича Малишева** (1902–1957), українського діяча вітчизняної оборонної промисловості. Харківському заводу транспортного машинобудування у 1957 р. присвоєно його ім'я

17 грудня – 55 років від дня народження **Дмитра Віталійовича Дідоренка** (1967), українського незрячого художника, винахідника власної унікальної технології малювання. Його ім'я занесено в «Книгу рекордів планети»

18 грудня – 130 років від дня народження **Миколи Гуровича Куліша** (1892–1937), українського драматурга, члена, а згодом голови літературної організації ВАПЛІТЕ. З 1925 року жив у Харкові, співпрацював з Лесем Курбасом у театрі «Березіль»

19 грудня – 120 років від дня народження **Миколи Миколайовича Глобенка-Оглоблина** (1902–1957), українського літературознавця, історика літератури, педагога

20 грудня – 195 років від дня народження **Дмитра Івановича Каченовського** (1827–1872), українського правознавця

– 75 років від дня народження **Миколи Дмитровича Євтушенка** (1947), українського біолога, педагога, ректора Харківського державного аграрного університету ім. В.В.Докучаєва (1996–2007)

23 грудня – 105 років від дня народження **Валентини Василівни Сєрової** (1917–1975), актриси театру і кіно, уродженки м. Валки

24 грудня – 85 років від дня народження **Анатолія Павловича Гайденка** (1937), українського композитора, педагога

26 грудня – 80 років від дня народження **Людмили Федорівни Шукайло** (1942), української піаністки, композиторки, педагогині

27 грудня – 155 років від дня народження **Василя Григоровича Колокольцова** (1867-1934), громадського діяча, мецената, голови Вовчанської земської управи

– 70 років від дня народження **Олексія Юрійовича Рубинського** (1952–2021), артиста, режисера, драматурга, театрального діяча, педагога, актора Харківського театру ляльок ім. В.Афанасьєва

28 грудня – 120 років від дня народження **Анастасії Максимівни Ніженець** (1902–1992), української літературознавиці, краєзнавиці, однієї з організаторів музею Г.Сковороди в с. Сковородинівка Золочівської селищної громади Богодухівського району

– 95 років від дня народження **Сергія Гавриловича Світлорусова** (1927–1997), українського скульптора-монументаліста, живописця

30 грудня – 100 років від дня народження **Марка Ігоровича Бажанова** (1922–2001), українського правознавця, юриста, одного з фундаторів харківської школи кримінального права та процесу

31 грудня – 145 років від дня народження **Гната Мартиновича Хоткевича** (1877–1938), українського письменника, актора, режисера, бандуриста, композитора, мистецтвознавця, етнографа, педагога, театрального і громадсько-політичного діяча

ЦЬОГО РОКУ ВИПОВНЮЄТЬСЯ

– 265 років від дня народження **Михайла Івановича Ковалинського** (1757–1807), російського і українського письменника

– 255 років від дня народження **Василя Яковича Джунковського** (1767–1826), українського медика, філолога, перекладача, бібліографа, педагога, ректора Харківського університету (1821–1826)

– 245 років від дня народження **Івана Матвійовича Вітковського** (1777–близько 1844), українського композитора, скрипаля, диригента, педагога

– 210 років від дня народження **Єгора (Юрія) Степановича Гордієнка** (1812–1897), українського фармацевта, громадського діяча, харківського міського голови (1871–1873)

- 205 років від дня народження **Михайла Миколайовича Петренка** (1817–1862), українського поета-романтика, автора віршів «Недоля», відомих як пісня «Дивлюсь я на небо». У 1836–1841 рр. навчався у Харкові
- 185 років від дня народження **Петра Васильовича Іванова** (1837–1931), українського етнографа, фольклориста
- 175 років від дня народження **Андрія Івановича Данилевського** (1847–?), українського живописця, педагога
- 165 років від дня народження **Альфреда Костянтиновича Федецького** (1857–1902), українського оператора хронікально-документальних фільмів, фотографа
- 165 років від дня народження **Володимира Християновича Нємкіна** (1857–1908), українського архітектора, педагога
- 165 років від дня народження **Петра Дмитровича Святополка-Мирського** (1857–1917), військового та державного діяча, мецената, предводителя Харківського губернського дворянства
- 160 років від дня народження **Юлія Семеновича Цауне** (1862–1930), архітектора, інженера, педагога
- 125 років від дня народження **Григорія Олександровича Яновицького** (1897–1964), українського архітектора, педагога, головного архітектора Харкова (1933–1937)
- 125 років від дня народження **Антона Михайловича Комашки** (1897–1970), українського живописця, графіка, мистецтвознавця, уродженця с. Непокрите Харківської області
- 120 років від дня народження **Гавриїла Ілліча Криволапова** (1902–1968), громадського діяча, голови колгоспу «Шлях Леніна» Бабаївської сільради Харківського району, Героя Соціалістичної Праці (1958)
- 100 років з дня смерті **Єгора Єгоровича Шрейдера** (1844–1922), українського живописця

МАТЕРІАЛИ НА ДОПОМОГУ ВІДЗНАЧЕННЯ ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ

9 липня

65 років від дня народження Тетяни Миколаївни Безрукової

Безрукова Тетяна Миколаївна, українська бібліотекарка, фахівчиня з патентної справи, краєзнавиця, педагогиня. Народилася 9 липня 1957 р. у місті Семенівка Чернігівської області. Закінчила школу в селищі Буди Харківського району. У 1974–1977 рр. працювала у відділі зберігання фондів Харківської державної наукової бібліотеки ім. В.Короленка, де вже через два роки перемогла у першому в історії бібліотеки конкурсі «Кращий за професією». У 1977–1982 рр. Тетяна Миколаївна працювала в науково-технічній бібліотеці Харківського автомобільно-дорожнього інституту.

Т.Безрукова у 1980 р. закінчила Харківський державний інститут культури, а у 1982 р. – Центральний інститут підвищення кваліфікації керівних працівників і фахівців народного господарства у галузі патентної справи. Працювала протягом 1982–1995 рр. у патентних відділах науково-дослідних інститутів Харкова.

Захоплення краєзнавством прийшло до Тетяни Миколаївни в середині 1990-х рр., коли до неї випадково потрапив рукопис про селище Буди, в якому вона жила. Після його прочитання виникли питання, відповіді на які вона знаходила в архівах.

У 1995 р. Т.Безрукова була прийнята до Всеукраїнської Спілки краєзнавців та Харківського історико-археологічного товариства. У цьому ж році була опублікована її перша стаття з краєзнавства.

Тетяна Миколаївна почала працювати в Харківському районному Центрі дитячої та юнацької творчості. У 1995 р. ініціювала створення на базі Будянської середньої школи № 1 історико-краєзнавчого гуртка – клубу «Краєзнавець», директором якого працює до цього часу. За роки існування клубу майже 2000 вихованців були залучені до науково-пошукової роботи на ниві краєзнавства. Юні краєзнавці приймали участь у шкільних наукових конференціях, етнографічних та народознавчих святах, у туристичних подорожах, у презентаціях книг про рідну землю тощо. З 1996 р. щороку вихованці клубу під керівництвом Т.Безрукової беруть участь в обласних сесіях Малої академії наук України. Вони постійні учасники й лауреати Всеукраїнських історико-географічних експедицій «Історія міст і сіл України» (з 1997), «Краса і біль України» (з 1996) та інших конференцій.

«Одна з найголовніших рис Тетяни Безрукової – потяг до творчого переосмислення історичної спадщини. Тобто вона поставила за мету не тільки збір та упорядкування інформації, але й втілення та розповсюдження її в будь-якій формі – від інтерв'ю та статей у пресі, до повноцінних книжок… До основних напрямків роботи Тетяни Безрукової належать дослідження історії Озерянської ікони Божої Матері, Харківського району, історії селища Буди. Але тема, що потребувала найбільше і сил, і праці, – історія фаянсового виробництва у селищі та діяльності визначних промисловців і меценатів XIX–XX ст. Кузнєцових на теренах Харківщини. Цей напрямок у творчості Тетяни Безрукової має не тільки наукове, але й суспільне значення. Саме Тетяна Миколаївна зробила все, щоб зберегти чи не найголовніші історичні «скарби» селища Буди. Вона підготувала документи для включення історичних будівель селища Буди до Державного реєстру пам'яток України за категорією місцевого значення….» (Тетяна Миколаївна Безрукова – педагог і краєзнавець : біобібліогр. покажч. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В.Короленка. – Харків, 2017. – С. 7.)

З ініціативи Т.Безрукової у 2007–2008 рр. у селищі Буди встановлено меморіальні дошки на історичних будівлях: станції Буди, Старого клубу, сторожці колишнього Свято-Миколаївського храму та будівлі адміністрації Харківської районної лікарні відновного лікування у селищі Буди. Після виступу про діяльність промисловців Кузнєцових у Будах, на засіданні Будянської селищної ради у червні 2007 р., депутати прийняли постанову про перейменування вулиці «Район заводу будматеріалів» на вулицю Матвія Сидоровича Кузнєцова (грудень 2007). Це єдина на території Харківщини вулиця, названа на честь промисловця.

У творчому доробку краєзнавиці – книги та статті з питань позашкільної освіти та шкільного краєзнавства, про земляків, історію окремих закладів, збереження пам'яток, релігійних святинь, історичні події та сучасний розвиток передмістя Харкова.

Тетяна Миколаївна Безрукова автор краєзнавчих досліджень: «Озерянська ікона Божої Матері. Краєзнавче дослідження» (2002), «Харківський район. Минуле і сучасне. Роздуми краєзнавця» (2003), «Височанські етюди. До 100-річчя селища» (2003), «Буди – фаянсова столиця України. Краєзнавчі замальовки, присвячені 350-річчю Харкова» (2005), «Караванський спиртовий завод. Події і люди» (2007); статей до Харківського тому «Зводу пам'яток історії та культури України», «Енциклопедії сучасної України», понад 200 наукових та популярних статей, опублікованих в обласних та районних періодичних виданнях; співавтор більше десяти теле- і радіосюжетів.

Тетяна Миколаївна – член Харківського міського осередку Українського керамологічного товариства (1999), Почесний член Всеукраїнської Спілки краєзнавців України (2003), Почесний громадянин Будянської селищної ради Харківського району (2008), делегат IV з'їзду Національної Спілки краєзнавців України (2008), громадський інспектор з охорони пам'яток Харківської області (2006). У 2010 р. обрана головою Харківського районного відділення Спілки жінок України «За майбутнє дітей».

Тетяна Миколаївна учасниця міжнародних, Всеукраїнських, обласних наукових конференцій. Серед них: щорічні Міжнародні наукові конференції «Слобожанські читання» (Харків, з 1999 р.), Міжнародний науковий керамологічний симпозіум «Гончарне шкільництво на глобалізаційному роздоріжжі: нереалізовані можливості й перспективи розвитку» (Опішне, 2008), Всеукраїнські наукові конференції: «Історичне краєзнавство на межі тисячоліть: досвід, проблеми, перспективи» (Дніпропетровськ, 1999), «Українське гончарство на порозі третього тисячоліття» (Опішне, 1999), «Українське гончарство-2000: погляд у майбутнє» (Опішне, 2000) та інші.

Велику роль відіграла краєзнавиця у збереженні колекції музею колишнього АТЗТ «Будянський фаянс», що є державною власністю і належить до державної частини Музейного фонду України. Тетяна Миколаївна закінчила роботу над каталогом музею АТЗТ «Будянський фаянс», завершується робота над книгами «Симфонія будянського фаянсу. До 125-річчя з дня заснування фаянсового підприємства в селищі Буди Харківського району», «Харківський район: минуле і сучасність. Роздуми краєзнавця. Частина ІІ».

Діяльність Тетяни Миколаївни Безрукової належно оцінена: вона нагороджена грамотами Національної спілки краєзнавців України, Фонду рятування дітей та підлітків від наркотиків, Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді, Московського громадського фонду культури, подяки освітніх та позашкільних закладів, органів влади і місцевого самоврядування різних рівнів.

Праці Безрукової Т.М.

Буди - фаянсова столиця України : краєзнав. замальовки, присвяч. 350-річчю Харкова / Т.М.Безрукова. – Харків : Торнео, 2005. – 52 с. : іл.

Рец.: Світлячок Н. З любов'ю про фаянсову столицю України / Н.Світлячок // Слобід. край. – 2005. – 22 верес.

Караванський спиртовий завод. Події і люди / Т.М.Безрукова. – Харків : ТОВ фірма «Сім», 2007. – 48 с.

Озерянська ікона Божої Матері : краєзнав. дослідження / Т.М.Безрукова. – Харків : Золоті сторінки, 2002. – 51 с. : іл.

* * *

Відомі Невідомі : [про І.В.Невідомого (1926–2013), Н.В.Невідому (1928–2015), ветеранів війни, педагогів Будян. серед. шк. № 1 Харків. р-ну] / Т.Безрукова // Трибуна трудящих. – 2018. – 2 листоп. – С. 3 : фот.

До історії селища Буди Харківської області [Електронний ресурс] / Т.М.Безрукова // Харківський історичний музей імені М.Сумцова. – Текст.

дані. – Режим доступу: http://museum.kh.ua/academic/sumtsov-conference/1997/article.html?n=625. – Назва з екрана.

Туристичні маршрути Передмістя : [Харків. р-н] / Т.Безрукова // Трибуна трудящих. – 2018. – 16 трав. – С. 4 : фот.

Про Безрукову Т.М.

Безрукова Т. С любовью к родному краю : [беседа с краеведом / записала О.Онищенко] // Слобода. – 2003. – 23 дек. – С. 12.

Безрукова Тетяна Миколаївна [Електронний ресурс] // Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Короленка. – Текст. дані. – Режим доступу: https://kray.korolenko.kharkov.com/klub-kraeznavec/personalni-storinky/15.html. – Назва з екрана.

В.В. Графический подарок от воспитанников : [ученики Т.М.Безруковой подготовили своему наставнику плакат-коллаж к 25-летию возглавляемого ею кружка ист. краеведения] / В.В. // Трибуна трудящих. – 2020. – 11 груд. – С. 4 : фот.

Можейко І. Будянська скарбничка : [про краєзнав. діяльність Т.М.Безрукової, керівниці іст.-краєзнав. гуртка РЦДЮТ] / І.Можейко // Трибуна трудящих. – 2020. – 16 жовт. – С. 4.

Можейко І. З любов'ю до рідного краю / І.Можейко // Тетяна Миколаївна Безрукова – педагог і краєзнавець : біобібліогр. покажч. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В.Короленка. – Харків, 2017. – С. 6-8.

Торяник А. Період натхнення : [гурток іст. краєзнавства район. ЦДЮТ Харків. район. ради було створено у 1995 р. як іст.-краєзнав. гурток РЦДЮТ Харків. р-ну на базі Будян. серед. шк. № 1. Ініціаторка і незмінна керівниця Т.Безрукова] / А.Торяник // Трибуна трудящих. – 2020. – 2 жовт. – С. 4 : фот.

Бібліографічні матеріали

Тетяна Миколаївна Безрукова – педагог і краєзнавець : біобібліогр. покажч. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка. – Харків : ХДНБ, 2017. – 71 с. – (Краєзнавці Слобожанщини ; вип. 13).

Те саме [Електронний ресурс] // Calameo. – Текст. дані. – Режим доступу: https://ru.calameo.com/read/00063294536b1e06922d1

21 липня

75 років від дня народження Сергія Костянтиновича Шелкового

«Сергій Шелковий належить до тих справжніх поетів, кількість яких я як читач виміряю одиницями»
Борис Чичибабін

Шелковий Сергій Костянтинович, український педагог, поет, прозаїк, критик. Народився 21 липня 1947 р. у Львові в сім'ї службовців. Після закінчення у 1965 р. Харківської середньої школи № 9 вступив до Харківського політехнічного інституту. У 1971 р. закінчив інженерно-фізичний факультет, а у 1979 р. аспірантуру того ж інституту. Кандидат фізико-математичних наук (1980), доцент Харківського політехнічного інституту.

У 1973–2019 рр. Сергій Костянтинович читав на різних факультетах НТУ «Харківський політехнічний інститут» курси лекцій: «Теорія коливань», «Математичні основи теорії надійності», «Інформатика», «Алгоритмічні мови та програмування», «Системне програмування», «Комп'ютерні мережі», «Основи конструювання», «Основи статичної та динамічної міцності», тощо. Автор наукових робіт з прикладної математики та механіки: «Техническая механика: партнерство НТУ «ХПИ» с университетами Германии» (2016), «Сорок років наукової співпраці НТУ «ХПІ» з університетами Німеччини в галузі технічної механіки» (2019).

С.Шелковий пише поезію та прозу російською та українською мовами. Почав друкуватися у 1973 р. Автор понад трьох десятків книг віршів, прози, есеїстики, поетичних перекладів. Вірші і проза С.Шелкового публікувалися в Україні, Білорусі, Бельгії, Болгарії, Німеччини, Греції, Грузії, Великобританії, Данії, Ізраїлі, Канаді, Киргизії, Китаї, на Кіпрі, в Латвії, Молдові, Польщі, Росії, Сербії, США, Чехії. Його твори перекладено українською, болгарською, грузинською, грецькою, румунською, сербською, словацькою, татарською, англійською, французькою, німецькою, хорватською, чеською мовами. Окремими виданнями його книги виходили на восьми мовах.

Вірші друкувалися в журналах, альманахах, збірниках та антологіях, зокрема у журналах: «Прапор», «Березіль», «Слобожанщина», «Барвінок», «Огонек», «Студенческий меридиан», «Дружба», «Сельськая молодежь», «Радуга», «Ясная поляна», «Антология современной русской поэзии Украины», «Хрестоматия по литературе родного края» та ін.

Сергій Костянтинович – автор книг: «Всадник-май» (1985), «Три времени судьбы» (1989), «Шиповник, сто сердец дарящий» (1990), «Врата» (1993), «Во плоти» (1994), «Листы пятикнижья» (1997), «Вечеря» (1999), «На

кордоне» (2001), «Воздушные коридоры» (2002), «Мандри» (2002), «Стихии» (2003), «Певчий» (2005), «Эон» (2007), «Июнь-июль» (2007), «Небесная механика» (2009), «Кровь, молоко» (2010), «Парусник» (2011), «На улице Пушкинской» (2011), «Аве, август» (2012), «Данас. Днесь» (2013; на сербском и русском яз.), «Дванадесять» (2014), «Очерки о литературе» (2014), «Свет безымянный» (2015), «Апостольское число» (2015), «На родине Орфея» (2016; на болгарском и русском яз.), «Вербное Воскресенье» (2016; на немецком и русском яз.), «Дароносица» (2016; на чешском и русском яз.), «У белого ангела» (2017; на немецком и русском яз.), «Будь и пиши» (2017; на румынском и русском яз.), «Левова доля» (2017), «Podzimni horizont» (2017; на чешском яз.), «Лето в разгаре» (2018; на словацком и русском яз.), «Рождество» (2019; на сербском и русском яз.), «Окоём» (2019), «Райнер и Мария» (2020; на немецком и русском яз.), «Время под обложкой книги...» (2020), «Тень облака» (2020), «Сны во сне» (2021).

Сергій Костянтинович – також автор двох книг поетичних перекладів: Віра Копецька «Наді мною гора Йештед» (2017; з чеської мови), Владимир Свидзинский «Черлян» (2020; з української).

На вірші С.Шелкового створено більше 70 пісень. Вийшли в світ два авторські компакт-диски: «Янгол огня. 22 песни из десяти книг» (2005) та «В родной Гиперборее» (2007).

Сергій Костянтинович Шелковий член Спілки письменників України з 1989 р. і Міжнародної асоціації письменників і публіцистів (2006). Лауреат поетичних премій: ім. Б.Слуцького (2000), ім. Н.Ушакова (2001), міжнародної премії ім. Ю.Долгорукого (2007), премії Міжнародного поетичного конкурсу в Брюсселі (2009), премії Міжнародного творчого фестивалю в Афінах (2017).

У 2007 р. Сергій Костянтинович нагороджений Міжнародним орденом Святого Станіслава «За внесок в літературу і культуру», в 2017 р. – Почесною медаллю Національної Спілки Письменників України.

С.Шелковий – член журі Міжнародного фестивалю російської поезії «Эмигрантская лира», що проходить у Бельгії та Франції; Міжнародного конкурсу поезії та прози «Рідкісний птах» (м. Дніпро). Організатор та голова журі конкурсу Міжнародної «Слов’янської поетичної премії».

Вийшли в світ книги «Сергій Костянтинович Шовковий. Біобібліографічний покажчик» (2007), (2012) і (2017) зі статтями поетів, письменників, філологів і філософів ряду країн про літературну творчість С.Шелкового.

Твори Шелкового С.К.

Аве, август : стихотворения / Сергей Шелковый. – Харьков : Майдан, 2012. – 198 с.

Апостольское число : поэт. пер. / С.Шелковый. – Харьков : Майдан, 2015. – 305 с.

Вечеря : седьмая кн. стихов / С.Шелковый. – Харьков : Крок, 1999. – 212 с. : ил.

Воздушные коридоры : стихи / С.Шелковый. – Харьков : Майдан, 2002. – 132 с.

Врата : стихи / С.Шелковый. – Харьков : Оригинал, 1993. – 136 с.

Данас : песме = Днесь : стихотворения / Сергеј Шелковиј ; превео на српски језик В. Јагличић. – Харьков : Мајдан, 2013. – 161 с.

Дванадесять : поэт. пер. / С.Шелковый. – Харьков : Майдан, 2014. – 207 с.

Июнь-июль : избр. стихотворения / С.Шелковый. – Харьков : Майдан, 2007. – 239 с. – (Поезія Слобожанщини).

Кровь, молоко : проза жизни / С.Шелковый. – Харьков : Майдан, 2010. – 259 с. : ил.

Левова доля : поезії, поет. пер. / С.Шелковий. – Харків : Права людини, 2017. – 167 с.

Листы пятикнижья : стихи / С.Шелковый. – Харьков : Майдан, 1997. – 292 с.

На кордоне : стихи / С.Шелковый. – Харьков : Крок, 2001. – 176 с.

На улице Пушкинской... : проза, эссеистика / С.Шелковый. – Харьков : Права людини, 2011. – 335 с.

Свет безымянный : стихи / С.Шелковый. – Харьков : Майдан, 2015. – 222 с.

Три времени судьбы : стихи / С.Шелковый. – Харьков : Прапор, 1989. – 72 с.

Шиповник, сто сердец дарящий : стихи / С.Шелковый. – Київ : Молодь, 1990. – 104 с.

Эон : новые стихи / С.Шелковый. – Харьков : САГА, 2007. – 155 с. : портр.

* * *

Вечеря; «Я сонце, наче ящірка, люблю…»; «І не просто старіти, але й нарікати не стану…»; «Серпнева тиша…»; «То хто ж я є…»; Фломандські прогулянки : [вірші] / С.Шелковий // Березіль. – 2000. – № 9/10. – С. 108-111.

Гобелен; Шмель; Над Тибром; «Еще любил я первое июля…»; Желание; Зерцало : [стихи] / С.Шелковый // Слобід. край. – 2004. – 14 лют.

«Еще любил я первое июля…»; «Дорогим мертвецам наливаю я рюмку багряного…»; «Когда бы даже раскалилась книга…»; Наследство; «Я солнце страстью ящериц люблю…»; Желания; «Выходит по жизни – нас трое, всего только трое…»; «Страстная пятница, выносят плащаницу…» : [стихи] / С.Шелковый // Слобожанщина. – 2003. – № 25. – С. 226-229.

«Рыжий кот и пара воробьишек…»; Цукерторг говорит: «Хорошо»…»; «Если тятя похож на тапира…»; «Чтобы попросту не рехнуться…» : [стихи] / С.Шелковый // Союз писателей. – 2008 . – № 10. – С. 229-231.

«Снова осень приходит с повинной…»; «Бледно-лиловые астры…»; «И Макбет, и Раскольников несчастны…»; «Я солнце страстью ящериц люблю…»; «Еще любил я первое июля…»; «Когда бы даже раскалилась книга…» : : [стихи] / С.Шелковый // Слобід. край. – 2002. – 1 жовт.

Про Шелкового С.К.

Ільїницька О.П. Шелковий Сергій Костянтинович / О.П.Ільїницька // Літературна Харківщина: довідник. – Харків, 1995. – С. 349.

Сергей Шелковый // Письменники Харкова : довідник. – Харків, 2003. – С. 174-176 : фот.

Сергей Шелковый : авт. сайт [Электронный ресурс]. – Текст. данные. – Режим доступа: https://seshel.ucoz.ru/. – Загл. с экрана.

Сергей Шелковый [Электронный ресурс] // Проза.ру. – Текст. данные. –Режим доступа: https://proza.ru/avtor/seshel. – Загл. с экрана.

Сергей Шелковый [Электронный ресурс] // Стихи.ру. – Текст. данные. –Режим доступа: https://stihi.ru/avtor/seshel. – Загл. с экрана.

Сергій Шелковий // Хрестоматія з літератури рідного краю. – Харків, 2001. – С. 292-293.

Шелковий Сергій Костянтинович [Електронний ресурс] // Харківська обласна організація Національної спілки письменників України. – Текст. дані. – Режим доступу: https://kharkiv-nspu.org.ua/archives/category/tovarystvo/shelkovyj-serhij-kostyantynovych. – Назва з екрана.

Бібліографічні матеріали

Сергей Константинович Шелковый : к 65-летию со дня рождения : биобиблиогр. указатель / Нац. техн. ун-т «ХПИ» ; сост. Л.П.Семененко, В.И.Кулиш ; науч. ред. Л.П.Семененко. — Харьков : НТУ «ХПИ», 2012. — 424 с.: илл. – Загл. с экрана.

Шелковий Сергій Костянтинович // Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2017 рік : рек. бібліогр. покажч. / Управління культури і туризму Харків. обл. держ. адмін.; Харків. обл. універс. наук. б-ка. – Харків, 2006. – С. 48-51.

Шелковий Сергій Костянтинович [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Текст. дані. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Шелковий–Сергій–Костянтинович. – Назва з екрана.

25 вересня

70 років від дня народження Леоніда Вадимовича Раєнка

Раєнко Леонід Вадимович, український інженер-будівельник, краєзнавець, філателіст. Народився 25 вересня 1952 р. в Харкові. В 1978 р. екстерном закінчив Волзьке військово-будівельне училище, а в 1987 р. – Харківський інженерно-будівельний інститут (нині – Харківський національний університет будівництва та архітектури). В 1970–1982 рр. перебував на військовій службі. Після звільнення з лав армії мешкає в Харкові. Працював у пожежній охороні. У 1998 р. вийшов на пенсію в званні майора внутрішньої служби.

Юнацька мрія Леоніда Вадимовича – закінчити історико-архівний інститут – не збулася, та історико-краєзнавчими дослідженнями він займається багато років, а після виходу на пенсію став одним із найактивніших членів клубу «Краєзнавець», який діє при Харківській державній науковій бібліотеці ім. В.Короленка. Можливо, свою роль у такому зацікавленні відіграв той факт, що серед родичів Леоніда Раєнко є багато відомих у Харкові родин та особистостей – Шостенки, Дмитрієви, військовий хірург П.В.Мандрика.

Понад 40 років краєзнавець збирає літературу та різноманітні публікації, що мають відношення до Харківщини. Його бібліотека є однією з найповніших приватних краєзнавчих колекцій Харкова.

Л.В.Раєнко бере участь у Слобожанських читаннях, відвідує найзначніші краєзнавчі заходи, що проходять у Харкові та області.

Серед інших захоплень – філателія. Леонід Вадимович ретельно відслідковує поштові марки та конверти, тематика яких пов’язана з Харківщиною. Учасник багатьох філателістичних виставок. Готував відомості

про Харківщину до плану випуску продукції Укрпошти (поштові марки, конверти, листівки).

Приймає участь у написанні статей до багатотомного видання «Енциклопедія Сучасної України».

Леонід Вадимович Раєнко – Заслужений філателіст України (1991), у 2017 р. нагороджений Почесною грамотою Харківської облдержадміністрації.

Публікації Раєнка Л.В.

Краеведы Слобожанщины : биогр. справ. / [сост.: В.О.Соловьев, С.А.Бахтина, Л.И.Мачулин, В.Д.Путятин, Л.В.Раенко]. – Харьков : Мачулин, 2011. – 159 с. – Загл. обл.: Краеведы Харьковщины.

Лента памяти [члена клуба «Краевед»] Бурденко Г.Н. / В.Л.Жулидов [и др.] // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук. ст. / Харків. худож. музей та ін. – Харків, 2019. – Число 42. – С. 182-189. – Серед авт. Л. В. Раєнко.

Милославский Д.К. Семья Милославских на Слобожанщине / Д.К.Милославский, Л.В.Раенко // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук. ст. / Харків. худож. музей та ін. – Харків, 2014. – Число 28. – С. 88-100. – Бібліогр. : 28 назв.

Петр Васильевич Мандрыка: военный хирург : к 130-летию со дня рождения : [сб. материалов] / Харьков. нац. ун-т им. В.Н.Каразина ; [авт.-сост. Л.В.Раенко]. – Харьков : ХНУ, 2014. – 199 с. : ил. – Библиогр. : с. 180-186. – Имен. указ. : с.187-196.

Раенко Л.В. История одного поиска длиной около сорока лет. Забытый Герой Советского Союза – харьковчанин : [о М.Л.Фельзенштейне] / Л.В.Раенко // Праці пам’яткознавців : ювіл. зб. наук. ст. з пам’яткоохорон. роботи / голов. ред. І.А.Шудрик. – Харків, 2012. – Вип. 2. – С. 171 : фото.

Раенко Л.В. Архитектор С.П.Тимошенко и Харьков / Л.В.Раенко // Праці пам’яткознавців : ювіл. зб. наук. ст. з пам’яткоохорон. роботи / голов. ред. І.А.Шудрик. – Харків, 2012. – Вип. 2. – С. 159-170 : фото.

Раенко Л.В. Дмитрий Иванович Яворницкий. Годы учебы в духовном училище и семинарии 1867–1877 / Л.В.Раенко // Праці пам’яткознавців : ювіл. зб. наук. ст. з пам’яткоохорон. роботи / голов. ред. І.А.Шудрик. – Харків, 2012. – Вип. 2. – С. 174 : фото.

Раенко Л.В. Успех харьковской филателии : [о серии почт. марок к 125-летию со дня основания НТУ «Харьковский политехнический інститут»] / Л.Раенко // Харьков. известия. – 2010. – 30 сент. – С. 4 : фото.

Соловьев В.О. Энциклопедический словарь по Харькову / В.О.Соловьев, Л.В.Раенко // Праці пам'яткознавців : ювіл. зб. наук. ст. з пам'яткоохорон. роботи / голов. ред. І.А.Шудрик. – Харків, 2012. – Вип. 2. – С. 22-26.

Соловьев В.О. Государственный историко-культурный заповедник «Первая столица республики» / В.О.Соловьев, Л.И.Мачулин, Л.В.Раенко // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук.-попул. статей. – Харків, 2010. – Число 8. – С. 154-159.

Соловьев В.О. Харьков. Энциклопедический словарь [Электронный ресурс] / В.О.Соловьев, Л.В.Раенко. – Харьков, 2014. – 1021 с. – Текст. данные. –Режим доступа: http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/4290. – Загл. с эрана.

Спутник краеведа Харьковщины : учеб.-справ. пособие [Электронный ресурс] / В.О.Соловьев, С.А.Бахтина, Л.В.Раенко, В.И.Сидоров. – Харьков, 2014. – 188 с.

Те саме [Электронный ресурс] // Repository. – Текст. данные. – Режим доступа: http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/4287. – Загл. с экрана.

Про Раєнка Л.В.

Раенко Леонид Вадимович // Краеведы Слобожанщины : биогр. справ. / [сост.: В. О. Соловьев и др.]. – Харьков, 2011. – С. 113-114. – Загл. обл.: Краеведы Харьковщины.

Раенко Леонид Вадимович // Праці пам'яткознавців : ювіл. зб. наук. ст. з пам'яткоохорон. роботи / голов. ред. І.Шудрик. – Харків, 2012. – Вип. 2. – С. 158 : фото.

Раєнко Леонід Вадимович [Електронний ресурс] // Сто краєзнавчих читань : (хроніка та зміст). Вип. 5 / Харків. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка. – Харків, 2018. – С. 55-56. – Текст. дані. – Режим доступу: https://en.calameo.com/read/000632945c4f14d553414. – Назва з екрана.

19 листопада

100 років від дня народження Юрія Валентиновича Кнорозова

Кнорозов Юрій Валентинович український та російський історик, етнограф, мовознавець, лінгвіст, перекладач, засновник радянської школи

маяністики. Народився 19 листопада 1922 р. у селищі Південне (зараз місто Південне) Харківського району в родині інженера. За твердженням самого Юрія Валентиновича, датою його народження було 31 серпня, за паспортом – 19 листопада. Будинок, де він з'явився на світ, зберігся й досі – у ньому зараз живуть родичі великого вченого. У школі Юрій Кнорозов був схильний до природничих і гуманітарних наук, цікавився різними видами мистецтв: грав на скрипці, писав вірші, виявляв здібності до малювання.

У 1937 р. Ю.Кнорозов закінчив 7 класів залізничної школи № 46 в Південному, в 1939 р. – робітфак при ІІ Харківському медичному інституті і вступив на історичний факультет Харківського університету.

Війна 1941–1945 рр. перервала навчання. Юрія Валентиновича мобілізували на будівництво військово-оборонних споруд у Чернігівській області. У листопаді 1941 р., опинившись в оточенні, став пробиратися до Харкова. До лютого 1943 р. проживав у селищі Південний Харківського району. Того ж 1943 року, пройшовши разом з матір'ю прифронтову зону, опинився в Воронезькій області. Згодом приїхав до Москви і був зарахований на ІІ курс історичного факультету МДУ, спеціалізувався в єгиптології.

Потім Ю.Кнорозов був призваний до армії, служив під Москвою телефоністом. У 1945 р., як студент ВУЗу, був демобілізований і відновлений на ІІІ курс історичного факультету МДУ. Юрій Валентинович цікавився багатьма напрямками науки, дуже багато їздив по експедиціях. Якось до його рук потрапила стаття німецького дослідника Шельхаса під назвою «Дешифрування писемності майя — нерозв'язана проблема». І ця публікація перевернула всі попередні плани молодого науковця. Він повністю присвячує себе саме цій проблемі, адже вважає, що «те, що створено одним людським розумом, не може не бути розгаданим іншим». Саме такої позиції Ю.Кнорозов притримувався все подальше життя –життя, сповнене титанічної праці і неймовірної жаги пізнання нерозгаданого.

Треба сказати, що й до нього було чимало спроб розшифрувати тексти майя. Однак усі вони закінчувалися невдало.

Та Юрій Кнорозов був не з тих, хто здається. Він проводив дослідження і склав каталог ієрогліфів. До Кнорозова ніхто й подумати не міг, що знаки в алфавіті майя означали не літери, а склади, навіть слова.

Жодного разу не побувавши у Мексиці, Юрій Валентинович зробив те, чого не домоглися багато вчених різних країн, що роками проводили польові дослідження. Не виходячи з кабінету, він дешифрував давню писемність (написи абеткою народу майя або ієрогліфами (датуються приблизно ІІІ ст. до н.е.) ґрунтуючись на текстах лише трьох збережених рукописів – Паризького, Мадридського і Дрезденського. Це дозволило йому в подальшому придумати оборонну фразу: «Я – кабінетний учений. Щоб працювати з текстами, немає необхідності лазити по пірамідах».

Юрій Валентинович склав каталог ієрогліфів майя і до 1952 р. зміг встановити фонетичне читання деяких з них. Передусім його цікавили тексти в збережених кодексах майя. Доповідь Ю.В.Кнорозова 29 березня 1955 р. на захисті дисертації «“Повідомлення про справи в Юкатані“ Дієго де Ланди як етно-історичне джерело» на здобуття ступеня кандидата історичних наук тривала три з половиною хвилини. Після обговорення йому одноголосно було присуджено ступінь доктора історичних наук. Захист дисертації став науковою та культурною сенсацією в Радянському Союзі. Дуже швидко про дешифрування дізналися і за кордоном. Про вченого заговорили у світі.

Повний переклад ієрогліфічних рукописів майя був опублікований у 1975 р. За цю роботу Юрій Валентинович був удостоєний Державної премії СРСР (1977). У цей період ним були написані теоретичні роботи, присвячені релігії майя, вотивним формулам на маянській кераміці, пізніше – етногенезу майя, велося дешифрування протоіндійських писемностей, розглядалися можливості дешифрування писемності острова Пасхи. Коло наукових інтересів Ю.Кнорозова було широке – від дешифрування древніх систем письма, лінгвістики та семіотики, до заселення Америки, археоастрономії, шаманізму, еволюції мозку та теорії колективу.

Одним з напрямків діяльності Юрія Валентиновича була розробка теорій сигналізації, комунікації та колективу. Ці дослідження велися в рамках програми «Мозок» спеціальної комісії Президії АН СРСР. Базові положення теорії дешифрування були викладені Ю.Кнорозовим у статті «Невідомі тексти», опублікованій як передмова до збірки матеріалів з дешифрування древніх систем писемності. Системний підхід до виникнення комунікації в колективі був сформульований у статті «До питання про класифікацію сигналізації».

Наприкінці 1990-х (до цього він був невиїзний) Ю.Кнорозова на запрошення президента Гватемали Вінісіо Сересо Аревало таки випустили до цієї країни. Уряд Гватемали організував для Юрія Валентиновича відвідування всіх найяскравіших визначних пам’яток країни і відзначив заслуги великого вченого врученням йому Великої Золотої медалі президента Гватемали.

У 1995 р. в посольстві Мексики в Москві Ю.Кнорозов був нагороджений орденом Ацтекського орла, який вручається мексиканським урядом іноземним громадянам за виняткові заслуги перед Мексикою.

Помер Юрій Валентинович Кнорозов 31 березня 1999 р. Похований на Ковальовському кладовищі під Санкт-Петербургом.

Його пам’ять шанують і в Мексиці, і у Гватемалі. У 2012 р. пам’ятник Ю.Кнорозову було встановлено в Канкурі, а у 2018 р. – у Меріді, столиці Юкатану. Його іменем названо вулиці на малій батьківщині вченого: у Харкові і у м. Південне, де він народився. В Харківській районній бібліотеці в Південному зібрано багато матеріалів про життя великого вченого Ю.Конороза.

Агарова Ю. Топ - 5 мифов о харьковчанине, расшифровавшем письмена майя / Ю.Агарова // Харьков. репортер. – 2019. – 30 марта. – С. 8 : фот.

Астахова К. Кнорозов Юрій Валентинович / К.Астахова // Харківщина : енциклопед. слов. – Харків, 2014. – С. 169 : фот.

Биография Ю.В.Кнорозова [Электронный ресурс] // Онлайн библиотека : проект Музея антропологии и этнографии (Кунсткамера). – Текст. данные. – Режим Доступа: https://lib.kunstkamera.ru/files/lib/978-5-88431-363-7/978-5-88431-363-7_04.pdf. – Загл. с экрана.

Выдающийся советский ученый Юрий Кнорозов: расшифровка древней письменности майя. Как Юрий Кнорозов расшифровал иероглифы индейцев майя [Электронный ресурс] // Снегирь. – Текст. данные. – Режим доступа: https://snegir.org/post/yuri-knorozov-chelovek-rasshifrovavsgij-pismennost-maya-neviezzhaya-za-predeli-sssr/. – Загл. с экрана.

Гений кабинетного ученого: как Юрий Кнорозов разгадал тайну майя, не покидая Ленинграда [Электронный ресурс] // ТАСС. – Текст. данные. – Режим доступа: https://tass.ru/obschestvo/5015068. – Загл. с экрана.

Єгорова З. Жага пізнання: Юрій Кнорозов / З.Єгорова // Голос України. - 2019. - 27 лип. - С. 11.

Те саме [Електронний ресурс] // Голос України. – 2019. – 27 лип. – Текст. данные. – Режим доступу: http://www.golos.com.ua/article/319866. – Загл. с экрана.

Єршова Г.Г. Кнорозов Юрій Валентинович / Г.Г.Єршова // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2013. – Т. 13. – С. 387 : фот.

Те саме [Електронний ресурс] // Енциклопедія Сучасної України. – Текст. данные. – Режим доступу: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=8726. – Текст. дані.

Киш С. Календарь майя помог прочитать харьковчанин / С.Киш // Вечер. Харьков. – 2012. – 20 дек. – С. 2.

Кнорозов Юрий Валентинович (1922–1999) [Электронный ресурс] // Некрополь Санкт-Петербурга и окрестностей. – Текст. данные. – Режим доступа: https://nekropol-spb.ru/kladbischa/kovalevskoe-kladbische/knorozov-yuriy-valentinovich. – Загл. с экрана.

Кнорозов Юрий Валентинович // Карнацевич В.Л. 100 знаменитых харьковчан / В.Л.Карнацевич. – Харьков, 2005. – С. 185-190.

Кнорозов Юрій Валентинович [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Текст. данные. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Кнорозов_ Юрій_Валентинович. – Назва з екрана.

Козоріз В. 100-річчя Юрія Кнорозова відзначатимуть на державному рівні / В.Козоріз // Уряд. кур'єр. - 2019. - 7 груд. - С. 16 : фот.

Кочмаровский С. Иероглифы майя и конец света / С.Кочмаровский // Главное. – 2011. – 24 дек. – С. 7.

Мировое признание : [в мексикан. г. Мерида открыт памятник Ю.Кнорозову] // Харьков. известия. – 2018. – 20 марта. – С. 6 : фот.

Можейко І. Рядовий історії : 19 листоп. виповнюється 95 років з дня народж. знаменитого історика-дослідника Ю.Кнорозова / І.Можейко // Слобід. край. – 2017. – 2 листоп. – С. 13 : фот.

Наливайко А. Человек, раскрывший тайну веков / А.Наливайко // Харьков. известия. – 2017. – 2 марта. – С. 7 : фот.

Пугачева Г. Звезды Юрия Кнорозова / Г.Пугачева // Новый день. – 2008. – 29 окт. – С. 7.

Солодовник М. Харьковчанин, которому ставят памятники в Мексике / М.Солодовник // КП в Украине. – 2018. – 28 марта. – С. 1, 11 : фот.

Ученый, раскрывший тайны майя // Время регионов Харьковщины. – 2014. – 5 июля. – С. 13.

Хорхе з України // Пенсійн. кур'єр. - 2019. - 29 берез. - С. 11.

Цурикова Н. Есть такая улица, был такой ученый... : [в Харьков. центр. район. б-ке в Пивденном собраны материалы, касающиеся жизни гениал. ученого] / Н.Цурикова // Трибуна трудящих. - 2019. - 1 листоп. - С. 5 : фот.

Шпак В. Йому розкривали таємниці давні цивілізації / В.Шпак // Уряд. кур’єр. – 2012. – 21 листоп. – С. 19.

Юрий Валентинович Кнорозов // Мир индейцев : науч.-попул. сайт. – Текст. данные. – Режим доступа: https://www.indiansworld.org/knorozov.html#.YUriRqSwmUk

21 листопада

100 років від дня народження Михайла Полікарповича Карпєєва

Карпєєв Михайло Полікарпович, військовик, Герой Радянського Союзу, генерал-майор авіації Збройних сил України. Народився 21 листопада 1922 р. в с. Якимове Чебоксарського району Чуваської республіки (Росія) в селянській

родині. У 1940 р. закінчив середню школу № 4 й аероклуб в Чебоксарах. У жовтні того ж року вступив до Свердловської військової авіаційної школи пілотів, яку за прискореним курсом закінчив у серпні 1941 р. з присвоєнням військового звання «сержант». Був направлений на роботу льотчиком-інструктором до 22-ї авіашколи Алма-Ати.

У листопаді 1941 р. отримав повістку на фронт. Брав участь у боях на Ленінградському, Сталінградському, Південному, 4-му Українському і 3-му Білоруському фронтах. Під час боїв під Ленінградом у лютому 1942 р. був важко поранений, але після лікування домігся повернення на фронт.

До травня 1945 р. був заступником командира і одночасно штурманом ескадрильї 75-го гвардійського штурмового авіаполку (1-ї гвардійської штурмової авіаційної дивізії 1-ї повітряної армії 3-го Білоруського фронту). Виконав 350 бойових вильотів, з них 110 – на штурмовику ІЛ-2. Знищив 25 танків, 27 гармат, 40 автомобілів, 60 залізничних вагонів з технікою і живою силою противника, понад 300 солдатів і офіцерів нацистської армії. Брав участь у визволенні Харкова. Може, тому і вибрав він це місто для подальшої служби і проживання.

Звання Героя Радянського Союзу Карпєєву Михайлу Полікарповичу було присвоєно 29 червня 1945 р., коли льотчику було всього 22 роки.

Після війни Михайло Карпєєв продовжив службу в Збройних Силах. У 1946 р. пройшов курси підвищення кваліфікації командирів ескадрилій, у 1952 - закінчив Військово-повітряну академію і був призначений заступником начальника навчально-льотної підготовки Качинського авіаційного училища льотчиків. У 1954–1960 рр. був начальником відділу навчально-льотної підготовки Ворошиловградського вищого військового авіаційного училища льотчиків.

У травні 1960 р. переведений на посаду начальника навчально-льотного відділу Харківського вищого військового авіаційного училища льотчиків. Наступні 4 роки, з 1962 по 1966 рр., М.Карпєєв служив радником в Афганістані.

Після повернення очолив кафедру тактики Харківського вищого військового авіаційного училища льотчиків. У квітні 1978 р. був звільнений у запас у званні полковника.

У 1979–1993 рр. працював старшим інженером на Харківському тракторному заводі. Займався громадською діяльністю, продовжував вести військово-патріотичну роботу серед молоді в школах, вузах. У 1993–1995 рр. був диспетчером Роганської КЕЧ.

Напередодні 60-річчя Великої Перемоги Указом президента України від 29 квітня 2005 р. полковнику авіації у відставці Карпєєву Михайлу Полікарповичу присвоєно звання генерал-майора авіації Збройних сил України.

Нагороджений орденом Леніна і медаллю «Золота Зірка» (1945), двома орденами Червоного Прапора (1944, 1945), двома орденами Вітчизняної війни І ступеня (1945, 1985), орденом Олександра Невського (1945), орденом Богдана Хмельницького, орденом «За службу Батьківщині у Збройних Силах» та 29 медалями.

22 травня 2013 р. рішенням 24 сесії Харківської міськради Михайлу Полікарповичу присвоєно звання «Почесний громадянин міста Харкова» за професіоналізм, вагомий внесок у розвиток м. Харкова.

Помер Михайло Полікарпович Карпєєв 7 червня 2021 р. у Харкові. Похований на кладовищі у селищі Рогань Харківського району.

В Харькове умер последний Герой Советского Союза [Электронный ресурс] // KharkivToday. – Текст. данные. – Режим доступа: https://2day.kh.ua/kharkow/v-kharkove-umer-posledniy-geroy-sovetskogo-soyuza-0/. – Загл. с экрана.

Василець Т. Ціна Перемоги : Втрати Харківщини у Другій світовій війні : [живі легенди: генерал-майор авіації М.П.Карпєєв, генерал-майор Ф.П.Пуртов] / Т.Василець, М.Кольцова // Слобід. край. – 2016. – 7 трав. – С. 1-3 : фот. ; іл.

Герой Советского Союза Михаил Карпеев отпраздновал 95-летие [Электронный ресурс] // Новости Харькова. – 2017. – 21 нояб. – Текст. данные. – Режим доступа: http://lenta.kharkiv.ua/society/2017/11/21/192391.html. – Загл. с экрана.

21 ноября исполняется 98 лет Герою Советского Союза Михаилу Поликарповичу Карпееву // Слово ветерана Харківщини. – 2020. – 20-26 листоп. (№ 46). – С. 2.

Канунникова И. В Харькове остался единственный Герой Советского Союза / И.Канунникова // Вечер. Харьков. - 2018. - 8 мая. - С. 2.

Карпеев Михаил Поликарпович [Электронный ресурс] // Герои страны. – Текст. данные. – Режим доступа: https://warheroes.ru/hero/hero.asp?Hero_id=13774. – Загл. с экрана.

Карпеев Михаил Поликарпович [Электронный ресурс] // Музей победы. – Текст. данные. – Режим доступа: https://victorymuseum.ru/encyclopedia/heroes/arpeev-mikhail-polikarpovich/. – Загл. с экрана.

Карпеев Михаил Поликарпович [Электронный ресурс] // Память народа – Текст. данные. – Режим доступа: https://pamyat-naroda.ru/heroes/kld-card_uchet_officer6750582/. – Загл. с экрана.

Карпеев Михаил Поликарпович [Электронный ресурс] // Харьков: Официальный сайт Харьковского городского совета, городского головы, исполнительного комитета. – Текст. данные. – Режим доступа: https://www.city.kharkov.ua/ru/o-xarkove/pochetnyie-xarkovchane/karpyeyev-mihaylo-polikarpovich.html. – Загл. с экрана.

Карпєєв Михайло Полікарпович // Харківщина : енциклопед. слов. – Харків, 2014. – С. 159 : фот.

Карпєєв Михайло Полікарпович [Електронний ресурс] // REGION.LIBRARY.KHARKOV.UA : Webпроект Харків. обл. наук. б-ки. – Текст. дані. – Режим доступу: http://old.region.library.kharkov.ua/buergers.php?type=1&year=2013&id=125. – Назва з екрана.

Карпєєв Михайло Полікарпович [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Текст. дані. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Карпєєв_Михайло_Полікарпович. – Назва з екрана.

Михаил Поликарпович Карпеев: [военный, Герой Сов. Союза, почет. гражданин Харькова (2013)] // Наши Герои. – Харьков, 2015. – С. 171-225 : фот. – (Современная ЖЗЛ Харьковщины ; кн. 14).

Міронюк Ю. Останній Герой далекої війни : легендар. льотчик-штурмовик відзначив 95-й день народж. / Ю.Міронюк // Слобід. край. – 2017. – 23 листоп. – С. 12 : фот.

«Немцы называли нас «черной смертью». Легендарный харьковчанин празднует день рождения [Электронный ресурс] : [живой легенде авиации, Герою Советского Союза исполнилось 98 лет.] // Город Х. – Текст. данные. – Режим доступа: https://gx.net.ua/history-harkov/nemcy-nazyvali-nas-chernoj-smertyu-legendarnyj-harkovchanin-podelilsya-vospominaniyami-o-frontovyh-budnyah.html. – Загл. с экрана.

Остащенко С.М. Карпєєв Михайло Полікарпович / С.М.Остащенко // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2012. – Т. 12. – С 387 : фот.

Охтирська Н. Останній Герой : [7 черв. не стало останнього Героя Рад. Союзу, який мешкав у Харкові, М.П. Карпєєва] / Н. Охтирська // Слобід. край. - 2021. - 10 черв. - С. 5 : фот.

Стрельник И. В Харькове остался единственный Герой Советского Союза / И.Стрельник [Электронный ресурс] // Вечер. Харьков. – 2018. – 8 мая. – Текст. данные. – Режим доступа: https://vecherniy.kharkov.ua/news/144861/. – Загл. с экрана.

Умер последний в Харькове Герой Советского Союза Михаил Карпеев // Харьков: Официальный сайт Харьковского городского совета, городского головы, исполнительного комитета. – Текст. данные. – Режим доступа: https://www.city.kharkov.ua/ru/news/pomer-ostanniy-u-kharkovi-geroy-radyanskogo-soyuzu-mikhaylo-karpeev-47637.html. – Загл. с экрана.

Уходят люди-легенды : [памяти М.П. Карпеева] // Слово ветерана Харківщини. - 2021. - 11-17 черв. (№ 24). - С. 8 : фот.

Ушел из жизни последний Герой Советского Союза – генерал-майор авиации Михаил Поликарпович Карпеев [Электронный ресурс] // INSHE. – Текст. данные. – Режим доступа: https://inshe.org/inshe-ushel-iz-zhizni-poslednij-geroj-sovetskogo-soyuza-general-major-aviatsii-mihail-polikarpovich-karpeev/. – Загл. с экрана.

Харьков простился с последним героем : [7 июня на 99-м году жизни скончался Герой Сов. Союза, почет. гражданин Харькова М.П.Карпеев] // Харьков. известия. – 2021. – 10 июня. – С. 3 : фот.

Человек-легенда Михаил Карпеев, летчик-штурмовик и Герой СССР вспоминает свою «авиажизнь» до войны и после [Электронный ресурс] // MediaPort. – 2008. – 9 мая. – Текст. данные. – Режим доступа: https://www.mediaport.ua/news/society/52292/chelovek-legenda_mihail_karpeev_letchik-shturmovik_i_geroy_sssr_vspominaet_svoyu_aviajizn_do_voynyi_i_posle. – Загл. с экрана.

«**Этот** День Победы...» : [о Героях Совет. Союза, почет. гражданах Харькова М.П.Карпееве и Ф.П.Пуртове] // Харьков. известия. - 2017. - 6 мая. - С. 4 : 4 фот.

Юрченко Н. Герои - штурмовики : [Герои Сов. Союза А.К. Недбайло, М.П. Карпеев] / Н. Юрченко // Слово ветерана Харківщини. - 2021. - 18-24 черв. (№ 25). - С. 8 : фот.

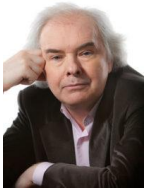

27 грудня

70 років від дня народження Олексія Юрійовича Рубинського

Рубинський Олексій Юрійович, актор, режисер, драматург, театральний діяч, художник-графік, педагог. Народився 27 грудня 1952 р. у Дніпропетровську (Дніпро) в родині інтелігентів. Батько був доктором економічних наук, професором, а прадід – відомим істориком, філологом, кілька років керував Центральною науковою бібліотекою Харківського університету. Батьки не підтримали його бажання стати артистом, але Олексій виявив в досягненні мети завидну завзятість. Провалив вступні іспити на історичному факультеті Дніпропетровського університету і поїхав до Харкова.

Тоді він ще не знав, що в Харківському театральному інституті є відділення, на якому вчать професії артиста театру ляльок, і здав документи на драматичне відділення. Після першого іспиту до нього підійшов художній керівник театру ляльок, народний артист України Віктор Андрійович Афанасьєв, і абітурієнт, дотримуючись порад видатного майстра-лялькаря, став його

студентом і ніколи про це не пошкодував. Природу театру ляльок осягав неквапливо, з властивим йому аналітичним даром досліджував професію з урахуванням усіх можливих засобів вираження, на які тільки була здатна оживаюча в його руках лялька.

У 1975 р. Олексій Рубинський закінчив навчання в інституті мистецтв (курс Інни Кагановської) і став актором Харківського театру ляльок.

Перед молодим артистом розкривалися райдужні перспективи. У короткий час він став провідним артистом та улюбленцем публіки. Жодна значна подія у творчому житті театру та міста вже не обходилася без його участі. Про Олексія Рубінського писали газети, знімали телевізійні передачі, транслювалися виступи на радіо.

У театрі Рубинський зіграв понад 140 ролей, серед яких: Ведучий, Ганімед і Аполлон («Чарівна Галатея» Б.Гадора); Ботафого («Ботафого» Я.Фельдека); Пустельник, Омнімор («Чортів млин» І.Штока); Дон Луїс, Примара («Скарб Сильвестра» А.Вагенштайна); Федір («Святий і грішний» М.Ворфоломєєва); Ау («Жахливий пан Ау» Х.Мякелє); Міністр фінансів («Тінь» Є.Шварца); Наполеон («Скотарня» Дж. Орвелла); Чепорелло, Обмінювач, Танкред, Чоловік Піранелли, Каландріно («Декамерон» Д.Боккаччо); Воланд, Понтій Пілат («Майстер і Маргарита» М.Булгакова), Лір («Король Лір» В. Шекспіра), Фірс («Вишневий сад» А.Чехова) та ін. Образ кнура Наполеона (спектакль політичне кабаре «Скотарня») по праву належить до Золотого фонду українського театру ляльок.

Не полишаючи роботу в театрі, створює свою творчу лабораторію, добра чутка про яку миттєво поширилася по всій Україні. Більш того, його мініатюрні варіації були захоплено сприйняті глядачами Бельгії, Франції, Італії, отримали визнання на багатьох міжнародних фестивалях.

Рубинський був відомий не лише як блискучий майстер ляльководіння, але і як прекрасний артист живого плану, виконавець авторських пародій, шаржів, естрадних мініатюр та імпровізацій. Він неодноразово одержував вищі оцінки на різних міжнародних і регіональних фестивалях.

Багато часу приділяв написанню книг і статей про історію театру. Зібравши безцінні свідоцтва ветеранів сцени, О.Рубинский заповнив прогалини в історії театру. Вийшли в світ його книги: «Містична сутність ляльок, що грають», «Харківський театр ляльок: історія, аналіз традицій і школи», «Нариси з історії Показового театру ляльок у Харкові».

Олексія Рубинського без перебільшення можна назвати одним з корифеїв харківської школи лялькарів. З 1983 р. він передавав свій досвід молодим акторам, викладаючи на кафедрі майстерності актора та режисури театру анімації Харківського інституту мистецтв. Студенти його любили. Вони ходили в театр саме «на Рубинського», щоб побачити роботу майстра.

З 1972 р. О.Рубинський працював ще й як художник-графік. У 1993 р. в приміщенні театру ляльок відбулася його перша персональна виставка. Також виставки пройшли у бібліотеці ім. В.Г.Короленка та у Харківській міській

художній галереї. Видано авторські альбоми художника.

У червні 1997 р. Олексій Юрійович заснував і очолив Харківську міську громадську організацію діячів театру ляльок.

У 2000-х почав грати в кіно, взявши участь в таких фільмах, як «Вища міра», «Міліцейська академія», «Коли боги заснули», «Сповідь диявола», «УВС. Курс молодого бійця», «Розіпнуті», «Ситуація 202».

У 2005 р. О.Рубинський отримав звання «Народний артист України». Варто зазначити, що він єдиний актор у Харківському театрі ляльок ім. Афанасьєва, який удостоївся цього звання. Олексій Юрійович – лауреат театральних премій ім. М.Кропивницького (1997) та І.Мар'яненка (2002).

О.Рубинський – автор 19 друкованих праць, окрім того, активно пропагував мистецтво театру ляльок, зокрема виступав з лекціями, проводив громадську роботу. Його творчий вклад у розвиток Харкова сприяв просуванню позитивного іміджу міста в Україні та світі.

Останні роки життя були без перебільшення подвигом служіння мистецтву та глядачеві. У 2009 р. внаслідок захворювання, що вразило імунну систему, Олексій Юрійович почав втрачати слух, у 2013 р. втратив його повністю, однак продовжував грати.

Помер Олексій Юрійович Рубинський 22 червня 2021 р. у Харкові.

Праці Рубинського О.Ю.

Мистическая сущность играющих кукол : очерки, эссе, пьеса-сценарий / А.Ю.Рубинский. – Харьков : Тимченко А.Н., 2004. – 157 с.: ил.

Харьковский театр кукол: история, анализ традиций и школы (опыт исторической философии) / А.Рубинский. – Харьков : Тим Паблиш Груп, 2014. – 512 с., ил.

* * *

Убивая театры, государство не ведает, что творит! / А.Рубинский // Время. – 1997. – 18 февр.

Бесіди з Рубинським О.Ю.

Актер Харьковского театра Алексей Рубинский рассказал о провокациях на сатиру [Электронный ресурс] / записала И.Долганова / Вечер. Харьков. – 2020. – 21 янв. – Текст. данные. – Режим доступа: https://vecherniy.kharkov.ua/news/164796/. – Загл с экрана.

В куклы можно играть до конца жизни / записал А.Анничев // Вечер. Харьков. – 2002. – 11 июня.

Верю в мистику играющих кукол / записал Ю.Хомайко // Слобода. – 2003. – 24 янв. – С. 3.

Воланд во плоти / записала Т.Невская // Событие. – 2004. – 27 мая-2 июня. – С. 15.

Главная ценность человека – в интеллигенции / записала Е.Седунова// Событие. – 2002. – № 52. – С. 7.

Не занятся ли нам куклами? / записали В.Акиньшина, М.Татаринова // Город. газ. – 2002. – 28 марта.

Окружающая действительность провоцирует на сатиру / записала И.Долганова // Вечер. Харьков. – 2020. – 10 янв. – С. 12, 13 : фот.

Таланты - в книге, поклонники – в театре / записал А.Анничев // Время. – 2019. – 1 нояб. – С. 11 : фот.

Про Рубинського О.Ю.

Анничев А. Рубинский станет … винокуром? / А.Анничев // Вечер. Харьков.- 2003. – 23 янв.

Боднар В. Поэзия и проза жизни : [драматург презентовал свою кн. «Мистическая сущность играющих кукол»] / В.Боднар // Вечер. Харьков. – 2004. – 30 окт.

Вольпе Н. Талант сильнее искушения / Н.Вольпе // Время. – 1992. – 15 февр.

Гениальный актер и педагог, талантливый график — личность! // Время. – 2021. – 24 июня. – Текст. данные. – Режим доступа: https://timeua.info/aktualnoe-segodnya/genialnyj-akter-i-pedagog-talantlivyj-grafik-lichnost/. – Загл. с экрана.

Георгиева Л. Доброе волшебство кукол : [о кн. А.Рубинского «Мистическая сущность играющих кукол»] / Л.Георгиева // Событие. – 2004. – 4-10 нояб. – С. 15.

Давидова Ю. «Працював до останнього дня» [Електронний ресурс] : помер актор харків. театру ляльок Олексій Рубинський / Ю.Давидова // Suspilne.media. – Текст. дані. – Режим доступу: https://suspilne.media/141234-pomer-aktor-harkivskogo-teatru-lalok-oleksij-rubinskij/. – Назва з екрана.

Ефанова М. С любимым актером случилась беда : [актер потерял слух, но продолжает играть в спектаклях гл. роли] / М.Ефанова // Вечер. Харьков. – 2015. – 23 окт. – С. 20 : фот.

Коваленко Ю. Одержимый театром [Електронний ресурс] // Ю.Коваленко // Харківський державний академічний театр ляльок ім. Л.Афанасьєва. – Текст. дані. – Режим доступа: https://puppet.kharkov.ua/o-lyudyah/-Rubinskij_Aleksej.html. – Назва з екрана.

Осийчук М. Загадочная душа театральной куклы : [драматург презентовал свою первую кн. «Мистическая сущность играющих кукол»] / М.Осийчук // Вечер. Харьков. – 2004. – 16 окт.

Пішов з життя актор Олексій Рубинський [Електронний ресурс] // ХарківTimes. – Текст. дані. – Режим доступу: https://times.kharkiv.ua/uk/2021/06/22/pishov-z-zhittya-aktor-oleksij-rubinskij/. – Назва з екрана.

Рубинський Олексій Юрійович [Електронний ресурс] / Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Текст. дані. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Рубинський_Олексій_Юрійович. – Назва з екрана.

Румянцева И. День рождения Артиста / И.Румянцева // Время. – 2003. – 25 янв.

Румянцева И. Помогла ярмарка невест / И.Румянцева // Время. – 1993. – 1 июля.

Русабров Е. «Смеется в каждой кукле чародей…» : [о кн. А.Рубинсного «Мистическая сущность играющих кукол»] / Е.Русабров // Обеъктив-Но. – 2004. – 35-31 окт. – С. 12.

Седунова Е. Виват, Чарли! / Е.Седунова // Событие. – 2003. – 30 янв.-5 февр. – С. 17.

Тесля Н. Проклятие Воланда : [актер второй год борется с тяжелым недугогм] / Н.Тесля // Комсом. правда в Украине. – 2015. – 14 нояб. – С. 9 : фот.

Хомайко Ю. Для Алексея Рубинского куклы – не игрушки : [рец. на кн. А.Рубинского «Мистическая сущность играющих кукол»] / Ю.Хомайко // Слобід. край. – 2004. – 20 листоп.

Бібліографічні матеріали:

Харківський державний академічний театр ляльок ім. В.А.Афанасьєва : (до 75-річчя з часу заснування) : бібліогр. покажч. / Департамент культури і туризму Харків. облдержадміністрації, Харків. обл. універс. наук б-ка ; уклад.: Л.О.Сашкова, Л.М.Конопля. – Харків : ХОУНБ, 2014. – 62 с.

Рубинский А.Ю. – 4, 45, (16, 20, 41, 46, 53, 101), 137, 168, 169, (221, 222), 223-228, (229-232, 265)

1972

50 років з дня заснування Національного літературно-меморіального музею ім. Г.С.Сковороди

Національний літературно-меморіальний музей Г.С. Сковороди – одна з туристичних перлин Харківщини. Розташований у с. Сковородинівка Золочівського (нині Богодухівського) району. Присвячений життю та творчості Григорія Сковороди. Ідея створення музею була зініційована ще у 1922 р. видатним істориком, академіком Д.І.Багалієм. Проте музей відкрився лише 1972 року до 250-річчя з дня народження філософа.

Музейний комплекс розташований в одній із найкраще збережених поміщицьких садиб, центром якої є будинок другої половини XVIII ст., побудований у стилі класицизму як садовий павільйон і використовувався як дім для гостей і свят. Навколо нього – парк, на території якого дерев'яна комора, контора управляючого та пам’ятник Г.Сковороді (скульптор І.Кавалерідзе). Дві алеї парку спускаються до улюблених місць філософа: криниці та 700-літнього дуба, під яким полюбляв працювати Сковорода. Співробітники музею кажуть, що в дуплі містився письмовий столик, стілець. І там могли спокійно сидіти і спілкуватися дві людини. Зараз дерево вже мертве, біля нього знаходиться барельєф філософа. Поруч з цим дубом росте дуб-син, посаджений Григорієм Савичем. Філософська алея, на якій розміщено вісім скульптур, веде до могили мислителя. Як і заповідав філософ, на місці його поховання не встановлювали хреста – тільки камінь із написом: «Світ ловив мене, але не спіймав».

Літературно-меморіальний музей Г.Сковороди знаходиться в будинку поміщиків Ковалівських, де жив і помер філософ. В експозиціях залів представлені різноманітні матеріали: видання творів філософа, наукова і художня література про нього, книги античних, середньовічних та новочасних філософів і поетів, які він вивчав, етнографічні предмети; присвячені йому картини, графічні роботи, скульптури, сувеніри. Збереглися і деякі особисті речі народного мудреця– годинник з дарчим написом Сковороди і скрипка, на якій він грав. Екскурсія супроводжується аудіозаписами української духовної музики XVIII ст. та пісень самого Г.Сковороди (у виконанні українського барда П.Приступова). У залі демонструються художні та документальні фільми, відеозаписи культурних заходів у музеї. Експозиції розміщені в трьох залах музею та меморіальній кімнаті.

Експозиція першої зали відкривається характеристикою соціально-економічного становища в Україні у ХУІІІ ст. Також тут представлені матеріали, що розповідають про дитячі та юнацькі роки Г.Сковороди, про формування його світогляду.

В експозиції другої зали – матеріали про перебування видатного просвітителя у Харкові. Ряд матеріалів цього розділу висвітлюють педагогічні погляди Сковороди. Центральне місце посідають матеріали, що розкривають тему «Г.С.Сковорода – видатний філософ і просвітитель ХУІІІ століття». Викликають інтерес вміщені в цьому розділі списки філософських творів Г.Сковороди, переписаних його послідовниками і прихильниками.

Окремий розділ експозиції присвячено висвітленню місця Г.С.Сковороди в розвитку української літератури. Видатний поет-мислитель, він збагатив тогочасну літературу глибоким філософським змістом, був одним з перших в українській літературі поетів-ліриків. Ряд матеріалів, згрупованих окремо, характеризують Сковороду як зачинателя української літературної байки. В експозиції знайшла відображення перекладацька діяльність поета-мислителя з грецької і латинської мов, зокрема творів Горація, Теренція, Сидронія Гозія. Значну літературну цінність має епістолярна спадщина філософа. В експозиції представлені деякі листи Г.Сковороди, зокрема листи до його вихованця і друга М.Ковалівського.

Розділ, що завершує експозицію другої зали, висвітлює місце Сковороди в історії громадської думки та літератури. Вміщені в експозиції матеріали переконливо свідчать про те, що творчість Сковороди справила значний вплив на його наступників в українській літературі.

Третя зала присвячена вшануванню мислителя та вивченню його творчості у ХІХ–ХХІ ст. Експозиція зали побудована на оригінальних речових і документальних матеріалах, красномовно розповідає про увічнення пам’яті Г.Сковороди. На стендах представлені матеріали про святкування річниць Сковороди. В експозиції широко представлено твори Г.С.Сковороди та літературу про нього. Тут твори харківських художників, зокрема альбом-виставка «Художники Харкова до 250-річчя з дня народження Григорія Савича Сковороди», бюст філософа (скульптор Б.П.Корольков), твори народних майстрів.

Остання, четверта зала музею – меморіальна. Саме в цій кімнаті жив і помер видатний мислитель. Тут відтворено умеблювання, яке було в ній за часів Г.Сковороди: просте ліжко, вкрите домотканим рядном, старовинне бюро з книжками і рукописами, стілець, скриня Ковалівських, якою користувався філософ, на стіні – селянська свитка.

У 2004 р. музей набув статусу Обласного комунального закладу «Літературно-меморіальний музей Г.С.Сковороди». У 2005 р. відкрито нову експозицію, створену за новими технологіями, обладнану сучасними технічними засобами.

У 2008 р. Указом Президента України музею було надано статус Національного.

1 грудня 2017 р. у музеї з нагоди 295-річчя з дня народження Григорія Сковороди відбулась урочиста церемонія з підняття прапорів країн Європи (Італії, Австрії, Польщі, Угорщини, Словаччини та Німеччини), в яких він

побував. Також в Арт-коморі на території музею було відкрито виставку робіт групи харківських художників з творчого об'єднання «Буріме», присвячену образу українського філософа.

Музей готується до святкування 300-річчя від Дня народження Григорія Сковороди. Ювілей відбудеться у грудні 2022 р.

Згідно з постановою №4084 «Про відзначення 300-річчя від дня народження Григорія Савича Сковороди», прийнятою Верховною Радою України, до ювілею філософа будуть виділені додаткові кошти на реконструкцію об’єктів і пам’ятних місць, пов’язаних з його ім’ям. Серед таких місць і Національний літературно-меморіальний музей Г.Сковороди .

Борщ Ю. Сковородинівський бренд : філософські роздуми та риболовля : [музей як турист. єврооб’єкт] / Ю.Борщ // Слобід. край. – 2011. – 19 берез. – С. 3.

Галаур С. Муравським шляхом у Сковородинівку / С.Галаур // Уряд. кур’єр. – 2010. – 3 груд. – С. 11.

Дудко Д.М. Музей Слобідської України ім. Г.С.Сковороди [Електронний ресурс] / Д.М.Дудко // Харківський історичний музей ім. М.Сумцова. – Текст. дані. – Режим доступу: http://museum.kh.ua/academic/sumtsov-conference/2000/article.html?n=741. – Назва з екрана.

Дудко Д. Чи знаходиться музей Сковороди там, де жив і помер філософ? / Д.Дудко // Слобід. край. – 2011. – 8 жовт. – С. 14.

Литературно-мемориальный музей Г.С.Сковороды : путеводитель. – Харьков : Прапор, 1979. – 32 с. : ил.

Літературно-меморіальний музей Г.С.Сковороди : путівник. – Харків : Прапор, 1986. – 61 с. : іл.

Макаренко А. У Сковороды : [музей расположен в старин. усадьбе в с. Сковородиновка Золочев. р-на] / А.Макаренко // Сегодня. – 2016. – 29 янв. – С. 24.

Марінкін Д. Національний музей Г.С.Сковороди / Д.Марінкін // Вісті Дергачівщини. – 2008. – 18 жовт.

Мицай Н.І. «Вклонитися людині цій великій…» : [бесіда з дир. музею Н.Мицай / записав І.Тесло] // Слобід. край. – 2010. – 18 трав. – С. 11.

Мицай Н.І. Солодка істина Сковороди : [бесіда з дир. музею Н.Мицай / записала О.Бойко] // Зоря. – 2014. – 17 трав.

Мицай Н.І. Стратегія розвитку ОКЗ «Літературно-меморіальний музей Г.С.Сковороди» / Н.І.Мицай, О.П.Рибка // Поборник душевного миру : матеріали

Всеукр. наук. конф. «Искать и удивляться значит то же», присвяч. 100-річчю від дня народж. Тронька П.Т., 16 трав. 2015 р.; есеї переможців конкурсу «Поборник душевного миру» 2014. – Харків, 2015. – С. 112-117.

Музей Сковороди [Електронний ресурс] // Itinery. – Текст. дані. – Режим доступу: http://itinery.com.ua/object/view/muzej-skovorody. – Назва з екрана.

Мыцай Н. Музей Сковороды приглашает гостей в амбар : [беседа с директором музея Н.Мыцай / записала И.Стрельник] // Вечер. Харьков. – 2018. – 26 июня. – С. 4, 5 : фот.

Национальный музей Сковороды [Электронный ресурс] // Мой Харьков. – Текст. данные. – Режим доступа: https://mykharkov.info/catalog/nacionalnyj-muzej-skovorody-skovorodinovka.html. – Загл. с экрана.

Національний літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди [Електронний ресурс] : офіц. сайт. – Текст. дані. – Режим доступу: https://www.skovorodamuseum.com.ua/. – Назва з екрана.

Національний літературно-меморіальний музей Г. С. Сковороди [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Текст. дані. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Національний_літературно-меморіальний_музей_Г._С._Сковороди. – Назва з екрана.

Обласний комунальний заклад «Національний літературно-меморіальний музей Г.С. Сковороди» // Культура. Харківський вимір / Харків. обл. держ. адмін., Департамент культури і туризму. – [Харків, 2020]. – С. 71-73 : фот.

Павлова О. Сковороди Г.С. музей / О.Павлова // Харківщина : енциклопед. слов. – Харків, 2014. – С. 332-333 : іл.

Про надання Літературно-меморіальному музею Г.С.Сковороди статусу Національного : указ Президента України, 18 черв. 2008 р. № 571 // Уряд. кур'єр. – 2008. – 25 черв.

Саньков С. Видатний філософ : [про музей] / С.Саньков // Сіл. журн. – 2001. – № 5. – С. 11.

Стрельник И. Музей Сковороды отремонтируют к трехсотлетию философа? [Текст] : [музей Г.С.Сковороды вошел в число 150 объектов ист. и культ. наследия, которые будут реставрировать за гос. счет] / И.Стрельник // Вечер. Харьков. - 2021. - 5 марта. - С. 4, 5 : фот.

Цигилова О. Музей Григория Сковороды: сохранить прошлое, чтобы иметь будущее / О.Цигилова // Губерния. – 2010. – № 10. – С. 40-41.

Шевченко М. Премія ім. Григорія Сковороди : [вручена колективу музею за створення нової композиції] / М.Шевченко // Літ. Україна. – 2006. – 21 груд.

Ярміш Г. Заслужена нагорода : [колективу ОКЗ «Літ.-мемор. музей Г.С.Сковороди» вручено диплом лауреата Міжнар. літ.-мистец. премії ім. Г.Сковороди] / Г.Ярміш // Зоря. – 2007 – 17 лют.

Ярміш Г. Земелька… нагорняя : [про музей] / Г.Ярміш // Слобід. край. – 2010. – 16 січ. – С. 9.

Ярміш Г. Перлина у вінку української духовності / Г.Ярміш // Культура і життя. – 2008. – 13 серп.

ІМЕННИЙ СПИСОК ДО ІІ РОЗДІЛУ

Автомонов П.Ф. 32
Алабін В.Г. 24
Алов О.О. 41
Алчевська Х. 24
Ангарська М.А. 22
Андрейко М.М. 28
Андрусенко Г.Б. 38
Антонов В.І. 28
Антонович К.М. 38
Аркадін-Школьник О.А. 24
Астахов В.І. 29
Афанасьєв В.А. 19
Бабаєв В.М. 20
Бабенко В.О. 27
Багалій Д.І. 39
Бажанов М.І. 43
Бакланов О.Д. 24
Бандурка О.М. 27
Безрукова Т.М. 32
Безуглий В.Д. 26
Безуглий М.Д. 38
Бекетов М.М. 20
Бекетов О.М. 24
Бершов С.І. 26
Бичко В.В. 31
Білецький П.О. 39
Біловол О.М. 20
Біляцький О.Г 37
Біруля О.К. 25
Богатиков Ю.Й. 24
Божко В.А. 30
Бойко В.В. 23
Бондаренко В.В. 23
Бондаренко Г.А. 22
Борис І.О. 20
Борисова О.М. 32
Борисяк Н.Д. 25
Борткевич С.Е. 24
Браїлівський Л.М. 30
Брюгген В.О. 25
Василенко П.П. 31
Васютін В.В. 24
Ведель А.Л. 25
Ветухов М.О. 33
Виноградова О.І. 20
Вітковський І.М. 43
Возіянов М.К. 21
Волк І.П. 26
Волненко А.Н. 41
Вольпе Н.Я. 27
В’яткін О.В. 22
Гадецький М.В. 33
Гайдамака П.Д. 32
Гайденко А.П. 42
Галушка Д.О. 29
Гальперін П.Я. 37
Гаман В.П. 39
Гвоздик О.С. 26
Герасименко Ю.Г. 38
Глобенко-Оглоблин М.М. 42
Голиков А.П. 42
Голік В.С. 36
Головко А.В. 41
Голубенко П. 20
Гордієнко Є.С. 44
Грабовський В.Б. 32
Гродзинський М.М. 22
Грот Ю.І. 22
Грубе В.Ф. 29
Гулаков П.З. 24

Гунько А.С. 40
Гунько В.Т. 32
Гурбанов С.А. 38
Гуровий Ю.А. 37
Дайц Й.А. 34
Данилевський А.І. 44
Данилевський В.Я. 21
Даниленко В.Я. 33
Данько В.Й. 25
Джигалова Л.С. 21
Джунковський В.Я. 43
Дзюба О.А. 39
Дідоренко Д.В. 42
Дмитрієв М.А. 27
Дмитрієв М.Д. 29
Добровольська О.О. 34
Донченко О.В. 35
Досенко-Журба О.В. 32
Дрімцов С.П. 28
Дроб'язгіна В.І. 29
Дубовик Л.Ф. 39
Дуденко С.І. 30
Дудинська Н.М. 35
Дудинська-Тальорі Н.О. 42
Дудка О.Ф. 33
Дьомін О.О. 33
Євтушенко М.Д. 42
Єгоров Є.П. 28
Єлізева Л.В. 19
Єрмолаєв В.М. 31
Єременко В.В. 35
Жемеров Г.Г. 38
Жорданія В.Г. 42
Жук О.А. 39
Жучинін Є.О. 25
Зайда В.М. 26
Зайцев Б.П. 41
Запорожченко Г.А. 27
Зарубін В.І. 39
Звягін А.І. 40
Зимний Л.Я. 23
Зойфер Ю. 41
Золотухін Б.О. 22
Іванов П.В. 44
Івашко В.А. 38
Івченко В.І. 39
Ігнатченко Г.І. 34
Ісаєв В.В. 19
Ісаєв Л.О. 27
Кадєєв В.І. 30
Казарінов М.О. 23
Казмірук В.Й. 22
Каменецький О.П. 24
Караченцев Ю.І. 35
Каркач П.М. 23
Карпєєв М.П. 41
Катрич О.М. 38
Качан О.Г. 29
Каченовський Д.І. 42
Кашин Л.М. 36
Клебанов Д.Л. 33
Клочкова Я.О. 34
Кнорозов Ю.В. 40
Ковалинський М.І. 43
Коваль В.І. 26
Ковальов П.В. 21
Ковтун Г.І. 36
Козаков О.Ф. 36
Колєсов О.А. 40
Колобков С.П. 21
Колокольцов В.Г. 43
Коляда М.Т. 26
Комаренко В.А. 32
Комашка А.М. 44

Комісаренко В.П. 20
Конарєв М.С. 21
Конопльова Є.О. 40
Копняєв П.П. 24
Коровай Ф.Г. 33
Корякін М.М. 21
Косарєв Б.В. 34
Костомаров М.І. 28
Котов О.П. 35
Коцюба Г.М. 20
Кравцов Т.С. 38
Краснов А.М. 39
Криворучко А.Т. 23
Криворучко І.Ф. 40
Крушельницький М.М. 27
Кудінцев І.В. 21
Кудревич О.А. 30
Кулик Ю.І. 29
Куліш М.Г. 42
Курбас Л. 23
Лаврушин В.Ф. 29
Ланевський Б.П. 21
Латишев Г.Д. 22
Левицький Г.В. 38
Лєвін Є.Н. 26
Лєснікова О.П. 28
Лисенко О.М. 34
Литвиненко-Вольгемут М.І. 23
Ліберман О.Г. 37
Ліфшиць І.М. 20
Лосієвський І.Я. 30
Лубенець Б.А. 22
Лубченко І.Ф. 39
Любимський О.П. 25
Ляпунов О.М. 30
Малишев В.О. 42
Манойло М.Ф. 42
Манченко М.Г. 38
Мартинець О.В. 26
Марченко В.О. 31
Марченко О.А. 35
Маслов В.П. 22
Махненко Ю.Ю. 30
Мацков Ф.П. 23
Меженко.Ю.О. 31
Мещеряков В.Ф. 20
Микитенко І.К. 35
Миклашевський Й.М. 27
Минко В.П. 20
Мисик В.О. 33
Михайличенко Г.В. 37
Міллер Д.П. 37
Мірошниченко В.П. 40
Міхєєв Б.О. 19
Міхєєв В.К. 40
Молошников І.І. 34
Муратов І.Л. 33
Нагорний О.В. 36
Настаченко О.О. 27
Наумов Г.Ф. 40
Нємкін В.Х. 44
Ніженець А.М. 43
Нікітін В.М. 34
Овсянкін М.Ф. 35
Остащенко-Кудрявцев Б.П. 19
Палюмбецький О.І. 37
Петренко М.М. 44
Петров В.М. 25
Печеніга-Углицький П.І. 31
Пильчиков М.Д. 29
Питіков І.Н. 34
Підгорний А.М. 26
Підгорний Н.М. 38
Підопригора Г.І. 36

Плаксієв Ю.О. 39
Платонов К.І. 39
Поженян Г.М. 36
Поліщук В.Л. 37
Попандопуло І.В. 40
Поярков Ю.М. 22
Прищепа І.К. 27
Радчук Ф.І. 19
Раєвський О.С. 22
Раєнко Л.В. 36
Рєпін Ю.І. 25
Рибальченко Р.К. 21
Рик Й.Л. 31
Ріттер П.Г. 27
Рожанський Д.А. 35
Романенко В.Т. 37
Романовський В.Є. 35
Рославський-Петровський О.П. 19
Рубинський О.Ю. 43
Рудницький С.Л. 41
Рудь М.Д. 28
Сафаргалін А.Г. 34
Свиридов В.В. 26
Світлорусов С.Г. 43
Святополк-Мирський П.Д. 44
Северин Ю.В. 37
Середа О.П. 19
Семеняка П.І. 19
Сєрова В.В. 42
Синцов Д.М. 41
Сипало І.М. 31
Скляренко В.М. 30
Сковорода Г.С. 41
Скрипник М.О. 21
Слюсаренко З.К. 36
Снєгірьов Г.І. 37
Сокальський П.П. 36
Соколовський С.М. 25
Срезневський І.І. 30
Стецюн М.Г. 31
Столярова А.П. 32
Струве О.Л. 34
Сулима М.Ф. 34
Сумцов М.Ф. 36
Сядристий М.С. 35
Талієв В.І. 23
Танкопій І.О. 36
Тарасова О.О. 25
Тимченко Й.А. 41
Трублаїні М.П. 27
Трусов К.А. 21
Тюльпа Л.М. 34
Тягло В.М. 31
Фадєєв В.А. 29
Федецький А.Ф. 44
Фещенко П.В. 31
Хижняк А.Ф. 41
Хоткевич Г.М. 40
Цауне Ю.С. 41
Ценковський Л.С. 37
Цесаренко І.Г. 41
Черевко О.І. 33
Черемський П.Г. 31
Черняков М.В. 29
Чибісова С.М. 25
Чупис І.Є. 26
Шамов В.М. 29
Шейко В.М. 28
Шелковий С.К. 32
Шигимага П.А. 32
Шкодовський Ю.Н. 40
Шматько Л.О. 23
Шміт Ф.І. 28
Штанько С.В. 24

Шрейдер Є.Є. 44
Шукайло Л.Ф. 43
Шумицький С.В. 25
Шутенко Л.М. 28
Юрченко О.С. 26
Якобій А.І. 37
Яновицький Г.О. 44
Яровинський Б.Л. 24
Ярош О. 33
Ярошик В.О. 19

ЗМІСТ

Хроніка подій з історії Харківщини на 2022 рік. 3
Знаменні та пам’ятні дати Харківщини на 2022 рік 19
Матеріали на допомогу відзначення знаменних і пам’ятних дат на 2022 рік 45
Безрукова Тетяна Миколаївна 45
Шелковий Сергій Костянтинович 49
Раєнко Леонід Вадимович 53
Кнорозов Юрій Валентинович 55
Карпєєв Михайло Полікарпович 59
Рубинський Олексій Юрійович 63
Національний літературно-меморіальний музей ім. Г.С.Сковороди 68
Іменний список до ІІ розділу. 73

Довідкове видання

Календар знаменних і пам’ятних дат Харківщини на 2022 рік

Рекомендаційний бібліографічний покажчик

Відповідальний за випуск Н.І.Шостко

Підписано до друку 10.11.2021 Формат паперу 60 х 84/16
5,0 друк. арк. Папір для множ. апаратів. Тираж 60 прим.
Харківська обласна універсальна наукова бібліотека, вул. Кооперативна, 13/2
Телефон: 731-25-16